

časopis епархије
горњокарловачке

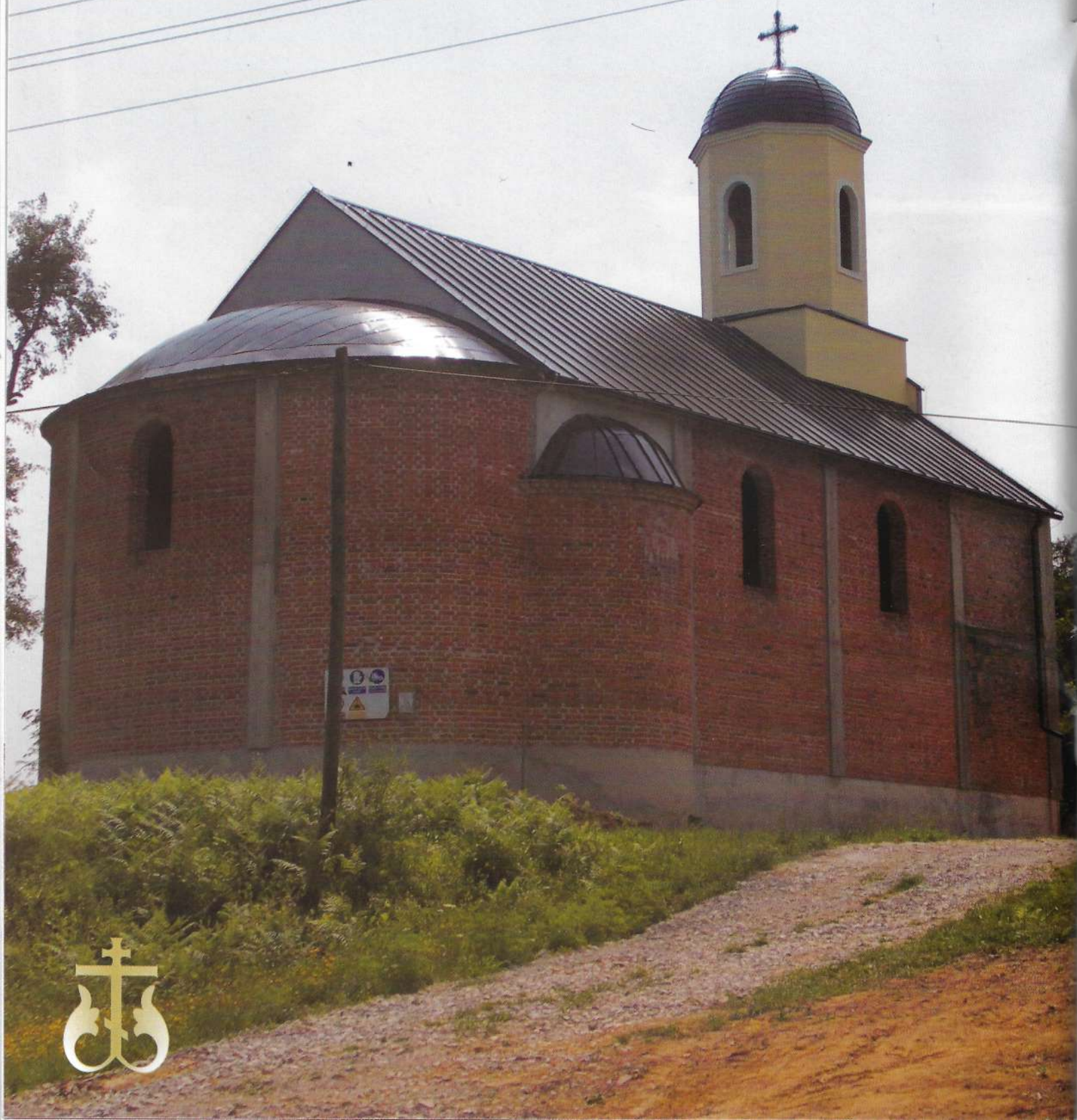
ГРЕТИ ГАРА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИА • ГОДИНА XIV • БРОЈ 30 • АПРИЛ 2015 •

ХРАМ СВЕТЕ ПЕТРЕ У СЈЕНИЧАКУ

1715-2015

Свети Сава горњокарловачки

Излази са благословом Његовог
Преосвећенства Епископа
горњокарловачког г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија“

Председник уређивачког одбора:
Епископ горњокарловачки г. Герасим

Главни и одговорни уредник:
Протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић

Графичка припрема и дизајн:
Протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић

Чланови редакције:

Протопрезв.-ставр. Мићо Костић
Протопрезв.-ставр. Горан Петковић
Протопрезвитер Марко Ђурић
Синђел Наум (Милковић)
Презвитер Горан Славнић
Ипођакон Зоран Живковић

Адреса уредништва:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија“
Карловац; Славе Рашкај бр. 14

Контакт:

телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 532
e-mail: simakovic@gmail.com

Продукција:

Identity - дизајн-припрема-маркетинг
Карловац; Смичикласова бр. 5/ц

телефон: 00385 (0)47 631 841
факс: 00385 (0)47 631 842

Тираж:

1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

IBAN HR5724840081102595122
Raiffeisen BANK Austria d.d.

Рукописи и фотографије се не
враћају. Текстови и прилози
објављени у часопису представљају
ставове аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИЈА • ГОДИНА XIV • БРОЈ 30 • АПРИЛ 2015 •

Преподобни Јустин Ћелијски

НОВОЗАВЕТНО УЧЕЊЕ О ВАСКРСЕЊУ

Све што је Христово, васкрсењем Његовим потврђено је као вечно и боговечно. Потврђено је и тело и дух, и учење и рад.

.....стр. 4-9

Синђел Наум (Милковић)

ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА АРХИЈЕРЕЈСКОГ СЛУЖЕЊА

Поводом десете годишњице од архијерејског рукоположења, своје оцу и пастиру, с љубављу у Христу, синђел Наум (Милковић)

.....стр. 10-11

Епископ Герасим

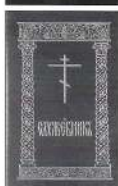

БЕСЕДА НА ДОЧЕКУ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ИРИНЕЈА

Ваша Светости, нека нам милостиви Господ, Вашим доласком подари благослов и укрепљење...

.....стр. 12-13

Протојереј В. Патапов

ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНИХ ДАРОВА

Света Литургија пређеосвећених Дарова једна је од најлепших и најдирљивијих служби Православне цркве...

.....стр. 14-15

Сњежана Орловић

УТИЦАЈ РУСИЈЕ НА УМЈЕТНОСТ И НАПРЕДАК МАН. ГОМИРЈА

Гомирје је требало да постане главно културно, образовно и духовно средиште Православних Срба у овом делу Хабзбуршке монархије...

.....стр. 16-18

протој.-став. Јеленко С., јереј Горан С., проф. Милан В.

ТРИ СТОТИНЕ ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ЕП. ДАНИЛА ЈАКШИЋА

Иако је прошло три стотине година од рођења овог великог духовника и пастира, молитвено сјећање на њега не блиједи.

.....стр. 19

Димитрије Целенгидис, проф. Богословског факултета А.У. Солун

МОНАШТВО И ПРАВОСЛАВЉЕ

Монаси живећи аскетски и литургијски бивају просвећени “Духом истине” и вођени Њиме у пуноћу истине.

.....стр. 20-23

Митрополит алепски Павле

КО ЈЕ БОГОСЛОВ?

Богослови су људи који желе да дају Христовом оваплоћењу, оваплоћењу Сина Божијег, прави значај и вредност.

.....стр. 24-26

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ

Вијести преузете са интернет презентације епархије горњокарловачке

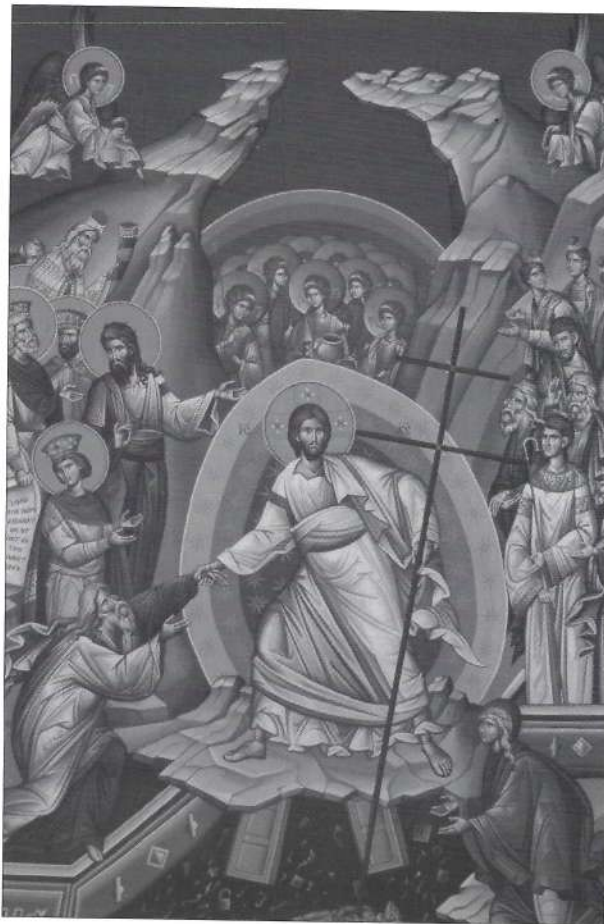
.....стр. 28-30

НОВОЗАВЕТНО УЧЕЊЕ О ВАСКРСЕЊУ

Све што је Христово, васкрсењем Његовим потврђено је као вечно и боговечно. Потврђено је и тело и дух, и учење и рад.

Васкрсење Христово потиснуло је сва дела, сва чуда, сву доголготску биографију Христову, и силом своје неизмерне вредности наметнуло себе за центар Хришћанства. Ако се Хришћанство може свести на догађај, онда је тај догађај - Васкрсење Христово. Ако се Хришћанство може сабрати у један дан, онда је тај дан - не дан рођења Исусовог, већ дан васкрсења Исусовог. Ако Хришћанство има почетак у времену, онда оно почиње не од Витлејема, већ од Васкрсења. Својом необичном и неодрживом стварношћу факт васкрсења Христовог постаје темељ хришћанске проповеди. Оно је основни факт; не пође ли се од њега, не може се пронићи у сложену тајну Личности Христове. Васкрсењем се објашњава Оваплоћење. До васкрсења Господ Христос је учио о вечном животу; васкрсењем је доказао да је Он - вечни живот. Сва Његова наука - у васкрсењу добија опитну, експерименталну потврду и објашњење. Не прими ли човек ту најочигледнију потврду, очигледнија му се неће дати.

Распећем на Голготи ужас смрти је успео да од ученика Христових начини немоћне очајнике, и да их саблазни. Разбегла се вера, препала се љубав, скрхала се нада. До јуче божански свемоћни, ученици су данас очајно немоћни; до јуче имали су власт над смрћу, власт над нечистим духовима, власт над болестима, а данас страхота смрти напада на њих и из душа њихових истерује сву ту власт. О распетог Исуса саблазнили су се и они који су се клели да се никад неће саблазнити о Њега (Мт. 26,33). Не треба се варати: срамна смрт на крсту била је, јесте, и увек ће бити највећа саблазан за све људе, који сву Личност Христову своде на тај моменат и суде о Христу само кроз тај моменат. Христос је за њих или безумље или саблазан, трећега нема (ср. 1Кор.1,22-24). Ако се човек задржи на крсној

смрти Христовој као на завршном моменту Његовог живота, онда се не може не саблазнити о Њега. Кад је метежни и бунтовни Ниче то учинио, он је у својој богоборачкој радости повикао: Gott is gestorben - умро је Бог; први и последњи хришћанин био је распет на Голготи.

Распеће је догађај пун одбојне силе: чини да од Христа беже и Његови најприснији пријатељи; Васкрсење је једини догађај пун привлачне, христоцентричне силе: привлачи Христу све одбегле ученике, и са њима - милионе верних. Оно сабира што је смрт растурила: сабирност и саборност су непосредни плод његов. Из њега се лучи нека тајанствена кохезивна сила, која сабира ужасом смрти

разјурене душе, која саборнизира саможивим самодржањем разједињене људе. До Васкрсења - Христове благе вести могле су бити апстрактне за људе; Васкрсење даје стваралачку моћ ученицима Христовим да Његове благе вести остваре, низведу у дела: Дела Апостолска. Васкрсење је темељ на коме су сазидана Дела Апостолска; без њега - она су немогућа, апсолутно немогућа и апсолутно необјашњива. Васкрсење је мост којим су божанске благовести Спаситељеве из сфере мисли ушле у дела. Када не би било Дела Апостолских, која прагматички, делима посведочавају и потврђују Васкрсење Христово, онда би се с правом могло рећи: заиста, Хришћанство се почело и завршило Исусом из Назарета.

Без Васкрсења Христовог апсолутно је немогуће објаснити пламену и неустрашиву проповед Апостола, оних Апостола који су се разбегли поражени ужасом Голготске трагедије. Само присуство Васкрслог Господа Христа могло их је сабрати и запалити им душе невиђеним религиозним пожаром. Васкрсли Христос је чар којом су они бесповратно очарани, радост којом

су они неотрежњиво опијени. Они горе у пожару радосне вере своје и запаљују њиме сав свет. Васкрсење сумира сву проповед њихову; у њему је сав Христос, сва сила Његова, сва незаменљивост Његова. Они не живе собом већ Васкрслим Господом; Он је не само у њима већ и око њих; Он и душу њихову и тело њихово непрестано испуњује једино могућим оптимизмом у овом црвињаку песимизма, тј. осећањем и сазнањем да је смрт побеђена - Васкрсењем. "Исуса васкрсе Бог" (ДАп.2,32), они то неустрашиво тврде, јер то непрестано осећају, непрестано виде, непрестано сазнају. Свемоћна према људима, смрт се показала немоћна према Исусу: окови смрти нису могли да Га задрже; Он их је раскинуо (ДАп.2,24); Њега је Бог васкрсао из мртвих, - ми смо сведоци тога, ми који смо побегли од Њега, када сте Га ви мучили, плували, били и распињали (ДАп. 3,15; 4, 10; 5,30; 13,30-31; 13,37). Ми - недостојни Њега, МИ - једосмо и писмо с Њим по васкрсењу Његовом из мртвих (ДАп.10,41); а ви тражите и заповедате да не спомињемо Име Исусово, но судите сами је ли право пред Богом да вас већма слушамо него ли Бога? Јер ми не можемо не Говорити што видесмо и чусмо (ДАп.4,18-20).

Немогуће је не веровати овим људима, јер су факт васкрсења Христовог пронели кроз страховиту сумњу. Врло критички и врло скептички они су тај факт испитивали са сваке стране, и проверавали га непошtedно и невернички. Са највећим неповерењем они се у почетку односе према васкрсењу Христовом; то неповерење иде до увредљивости: прву вест о васкрсењу они називају лажју (Лк.24,11). Једина је Марија Магдалина која без резерве и критике прима тај факт; у томе је њена ненадмашна величина, и њено апостолство (Мк.16,9-11). По васкрсењу Свом Васкрсли Господ се много пута и многима јављао, и чинио дела обичних људи да би их убедио у Своју реалност. Он са ученицима седи за трпезом, узима хлеб, благосиља га и даје њима (Лк.24,30). И док они узбуђено претресају могућност Његовог васкрсења, Он опет стаје међу њих и говори им: Мир вам; они се још више узнемирују, и уплашени мисле да виде духа; а Он, да би им најочигледније доказао психофизичку пуноћу и реалност Своје васкрсле Личности, пита их: Што се плашише? И зашто такве мисли улазе у срца ваша? - мисли да сам ја дух. Видите руке Моје и ноге Моје; Ја сам главом; опипајте Ме и видите, јер дух тела и костију нема, као што видите да Ја имам. И ово рекавши показа им руке и ноге. А док они још не вероваху од радости и чуђаху се рече им: Имате ли овде што за јело? А они Му дадоше комад рибе печене, и меда у саћу. И узевши једе пред њима (Лк.24,36-42). - Очигледнији, експерименталнији доказ је немогућ, доказ да је Господ Исус и по ваокрсењу Свом истински човек и истински Бог. Богочовек Христос је и по васкрсењу Свом остао Богочовек, и то прослављен и непоречно посведочен за Сина

Божјег и Сина Човечјег.

Ако то није довољно, нека искуство Апостола Томе буде допуна. Његова вера пролази кроз жеравицу сумње; он врши над њом немилосрдну пробу; најзад га непобитан и најреалнији доказ доводи у усхићење, и он радосно кличе: Господ мој и Бог мој (Јн.20,24-29). - Дирљиво трикратно питање Спаситељево, којим је исправио Петрово трикратно одрицање, дешава се после васкрсења на обали Тиверијадског мора у присуству свих Апостола (Јн.21,122). - Ако број има неку нарочито убедљиву силу, ево и њега: Васкрслог Господа Христа видеше једном више од пет стотина браће (1Кор.15,6).

Васкрсли Господ је нова реалност у сфери људског живота и појмова; отуда толико тешкоћа и препрека за усвајање те небивале реалности. Уопште реалност је неуловима за људску логику. Историја човечанства је препуна догађаја, који нису ушли у њу коритом људске логики, па ипак људи не поричу њихову реалност. Васкрсење Христово је надлогична реалност, али толико очигледна и опипљива, толико проверена и посведочена, да је немогуће не примити је као историјски факт. Од примања тог факта зависи примање Христа као Богочовека. Да није васкрсао, Христос би показао да је човек, само човек, а не и Богочовек. Једино у светлости Васкрсења постаје јасан и објашњив живот Христов на земљи: Његово необично рођење и смрт, Његова чудотворна моћ и безгрешност, Његова љубав и отпуштање грехова. Одузмите Васкрсење Христу, одузели сте Му Божанство, одузели сте Му оно што Га чини Богочовеком, Искупитељем и Спаситељем. Кроз Васкрсење ми смо стварно познали Богочовека у Христу. Ако се и може подцењивати доказна сила неких догађаја у животу Христовом, не може се никако подцењивати доказна сила Васкрсења Христовог, јер је васкрсењем из мртвих силно посведочен за Сина Божјег (Рм. 1,4). Но не само за Сина Божјег, већ и за Сина Човечјег, јер тек у Васкрслем Богочовеку човек добија своје оправдање и смисао, побеђује смрт, постаје вечан (ср. Рм.4,25). Без васкрсења, Христова Голготска смрт би постала и остала, с правом остала доказ апсолутног банкротства Христове Личности, рада и учења. Једино у Његовом васкрсењу Његова смрт добија свој смисао и оправдање. Без Васкрсења - вера хришћанска је немогућа и бесмислена, јер главни ужас, главно зло - смрт није побеђена: "Ако Христос не уста, узалуд вера ваша" (1Кор.15,17). А веровати само у Распетог, а не и Васкрслог Христа, значи - осудити себе на највећу несрећу, и ужас, и страдање, и бесмислено мучење (1Кор.15,19).

Нема ничег новог под сунцем сем Васкрслог Богочовека Христа. "Христос уста из мртвих", и тиме постаде "новина" за све смртне људе (1Кор.15,20), новина за у гресима остарелу душу људску, новина и за у патњама смрвљено тело људско. "Новина Христос", вечна Новина, која никад не стари, која и

чини Нови Завет увек новим, која служи као једини залог и једино средство за обновљење човека и свега човечанства, твари и свих бића (ср. шор.15,2024). Новина Христос, која даје вечно нове силе, нове радости, која ствара нове душе, нова срца, нове људе, који се рађају од Оца кроз Сина и живе у Духу Светом.

Све што је Христово, васкрсењем Његовим потврђено је као вечно и богочовечно. Потврђено је и тело и дух, и учење и рад. Васкрсли Господ поседује сву власт, нову власт, јер васкрслим телом Својим Он органски сједињује небо са земљом, горње са доњим, од небеског и земаљског ствара једно недељиво Тело, Богочовечански Организам - Цркву (Еф4,8-16; Кол1,15-28).

Црква има нову власт, благодатну и вечну. Шаљући Своје ученике међу људе као овце међу вукове, Господ их при вазнесењу Свом храбри тиме што им објављује да Он има сву власт на небу и на земљи: даде ми се свака власт на небу и на земљи. Идите и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светог Духа; ... и ево Ја сам с вама у све дане до свршетка века (Мт.28,1820). Присуство Васкрслог Господа је неопходно за проповед Хришћанства, јер је Он не само пут у срца људска, и истина за срца људска, и живот за бића људска, већ и Реч којом Бог казује Себе људима. Затворени грехом ум људски, Он једини отвара ка вечности Троичног Божанства, и оспособљава га за усвајање Троичне Истине (ср. Лк. 24,45). Васкрситељском Силом Својом Он умртвљени грехом ум људски васкрсава у живот богочовечанске Истине, једне и једине Истине, и васкрсли ум јасно сазнаје да је Васкрсли Господ - једини жив, а сви људи су без Њега и ван Њега - мртваци, мртваци, и само мртваци.

Животворни Спаситељ наш поставио је Васкрсење Своје као први и најнеопходнији услов апостолства. Без свесрдне вере у Васкрслог Христа - немогуће је апостолство (Јн.20,24-29; 20,21-23). Факт васкрсења мора се примити као основна догма хришћанске вере и живота. Христовођени - Апостоли су живот свој и проповед своју оснивали на тој догми; визија (=виђење) Васкрслог Господа их је изменила до дна, произвела у њима потпун преврат и преображење. Из те визије они гледају у свет; из те визије они говоре; из те визије они чудотворе.

Помамног Христорбца Савла нису обратили у Хришћанство ни Апостоли, ни њихова чудеса, ни њихово учење, ни духоносна проповед првог анђела Цркве - Светог Архиђакона Стефана, већ - виђење Васкрслог Господа Исуса. Чим је сагледао чудесну Личност Васкрслог Господа - Савле се безрезервно и неповратно предао Њему. Васкрсли Христос "јави се и мени" - "како говоре неки међу вама да нема васкрсења мртвих?", пита Апостол Павле Коринћане (1 Кор.15,8; 16,12). Његово учење о васкрсењу није ништа друго до превођење у речи његовог личног искуства и искуства осталих Апостола. Ту нема ничег измишљеног, ничег

доданог, ничег нереалног; ту је све основано на личном доживљају, на личном опиту. Он не ствара апстрактну теорију о васкрсењу, већ објашњава најреалнији факт, даје философски израз живом искуству свом и апостолском (1Кор.15,49).

Христоликим животом свој им Свети Павле оправдава своју философију Васкрсења, јер се и догмат васкрсења, као и сви остали догмати, може оправдати етички, опитно, искуством. Сва етика Светог Павла је етика Васкрсења. Сву животну силу своју она црпи из факта Васкрсења Христовог. Без тога немогуће је хришћански живети; немогуће је без роптања носити страшни крст живота. Само Васкрслог Христа ради, хришћани кротко подносе муке и невоље сваки час (1 Кор.15,30; 2Кор.6,4-10). "Сваки дан умирем, браћо, ... но каква ми је корист (од тога) - ако мртви не устају? (1Кор.15,31-32). Каква ми је корист од страдања Христа ради, ако то страдање не води у васкрсење и блаженство васкрсења? Ако нема васкрсења, ако мртви не устају, онда је најлогичније и најприродније све моралне принципе заменити једним принципом: "једимо и пијмо, јер ћемо сутра умрети" (1Кор.15,32); *carpe diem* (=граби дане!). - Без Васкрсења је немогуће оправдати страдање; без оправдања страдања мисаоном човеку је немогуће не бити анархист и богоборац; свака етика, која не признаје васкрсење мртвих, која не признаје бесмртност човечје личности, у основи је анархична и нихилистична. Само имајући непрестано пред очима чудотворни Лик Васкрслог Господа и верујући У своје лично васкрсење, човек може осмислити страдање, може с трпљењем трчати у битку живота која му је одређена (Јевр.12,12).

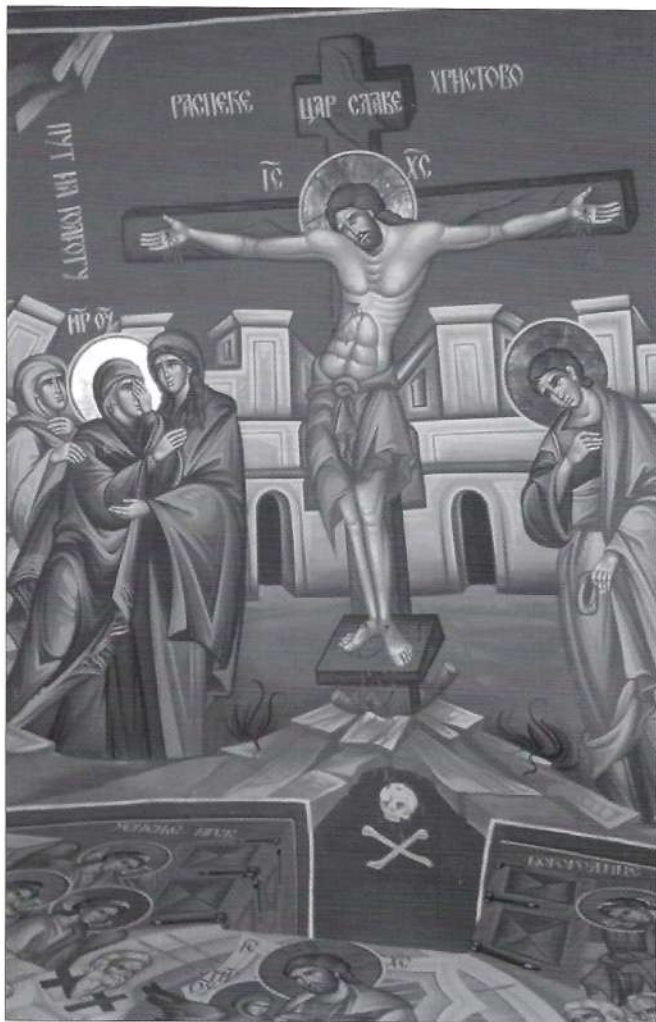
Ако мртви не устају, онда је човек трули израштај на лешини што се зове земља. Ако нема васкрсења, онда је овај свет проклета лабораторија гноја, а сваки човек - херметички затворена флаша гноја. Само васкрсење даје могућности и силе да се човечја личност може сматрати као блага вест и да се може и треба развијати безгранично и бескрајно. Васкрсење доказује бесмртност душе људске и тела људског и тиме омогућава непрекидно, континуирано, вечно узрастање човечје личности у сфери Троичног Божанства. Спаситељеве речи: "Будите савршени као што је савршен Отац ваш небески" (Мт. 5,48) могу се остварити само ако је човек бесмртан, ако васкрсава пуном личношћу својом: и телом и духом. Било би немогуће узрастати растом Божјим (Кол.2,19; Еф.4,13), ако је смрт завршни моменат моралног узрастања. Прави, истински прогрес постаје могућ само кроз васкрсење, јер оно ствара органску везу између овог света и оног, између овог живота и живота вечног.

Зато што Васкрсење Христово није апстрактна теорија, него догађај и чињеница, може се усвојити не апстрактно и теоријски, него личним додиром, личним сусретом са Васкрслим Господом Христом. Најбољи пример тога су Дела Апостолска. Јер све што је Христос чинио, чинио је да би и ми чинили;

све што је Он био, био је да би и ми били; све што се с Њим десило, десило се да би се и с нама дешавало; Он је постао Богочовек, да би ми постали богољуди; Он је живео безгрешно и свето, да би и ми живели тако; Он је страдао, мучен био, да би и ми страдали и мучени били; Он је умро, да би и ми умрли Његовом смрћу; али Он је и васкрсао, да би и ми васкрсли с Њим. То лично саоваплоћавање Њему неопходно је за сваког следбеника Његовог. Самоодречним подвигом вере човек преноси себе у Васкрслог Господа Христа, и почиње да живи Њиме, да мисли Њиме, да дела Њиме. Узрастање у том животу врши се кроз многе подвиге постепено и органски: иде се од нижег ка вишем, од првог ка последњем. Кроз живот Христов иде се у смрт Христову. Да би васкрсли, неопходно је да претходно реално усвојимо Христову смрт као своју, Јер кад смо једнаки с Њим једнаком смрћу, бићемо и васкрсењем" (Рм.6,5); јер када се крштењем погребемо у смрт Његову, са Њим ћемо и васкрснути, и ходити у новом животу Васкрслог Господа (Рм.в,4). Ако умресмо с Христом, верујемо да ћемо и живети с Њим (Рм.6,8), живети с Њим вечно, јер Христос устао из мртвих, и више не умире; смрт више неће овладати Њиме (Рм.6,9; 6,10-11; 6,22-23).

Ко не преживи (=проживи) реалност Распетог Господа, не може преживети ни реалност Васкрслог. У васкрсење се улази кроз распеће. А без васкрсења - нема спасења (Рм.10,9). Распеће се не може обићи. Да би човек васкрсао васкрсењем Христовим, треба најпре да умре смрћу Његовом. Истинита је реч: ако с Њим умресмо, то ћемо с Њим и оживети (2Тим.2,11). - Да је то неопходно и најнеопходније, да то садржи тајну хришћанског живота, сведочи нам човек (Ап. Павле) који је за живота био узнесен до трећега неба, у рај, и чуо неисказане тајне (2Кор.12,2-4). Ако никоме другоме, њему можемо веровати, јер све што говори - говори из личног искуства, из личног опита; - свака његова реч је доживљена, извајана из искуства. Он је веру своју - животом својим оправдао, животом својим доказао; у њој је све опитно, све реално, ничег фантастичног, ничег измишљеног. Пун животворног и спасоносног искуства, он се смело исповеда: "Све држим за штету,... све држим да су трице, само да Христа добијем, и да се у Њему нађем...; да дознам Њега и силу васкрсења Његова и заједницу Његових мука, да будем налик на смрт Његову, да бих како достигао у васкрсење мртвих" (Флб.3, 8-11). - Сва етика његова креће се у тој сфери, у границама тих жеља.

Кроз грехопад смо сви умрли, кроз Васкрсење сви оживљујемо. Како у Адаму сви умиру, тако у Христу сви оживљују (1Кор.15,22). Адам је увео род људски у одвратни и људождерски тунел смрти, Христос нас је извео из њега на пут бесмртности. Још за време земаљског живота у смртним телима верних Својих Васкрсли Господ слаже залог бесмртности, и оживљава их на живот вечни

Духом Светим (Рм.8,11). Нико не обраћа на тело људско, на светост и бесмртност његову, такву пажњу као Господ Христос. Он је учинио све да му осигура бесмртност и вечност. Ко тело своје поведе путем Христовим, нема сумње да ће га увести у живот вечни. Прави хришћани то увек чине, и заједно са Апостолом Павлом изјављују: ми једнако носимо на телу смрт Господа Исуса да се и живот Исусов на телу нашем покаже. Јер ми живи једнако се предајемо на смрт за Исуса, да се и живот Исусов јави на смртном телу нашем (2Кор.4,10-11). Васкрсли Господ даје снаге хришћанима да трпељиво поднесе распадање свога спољашњег човека, док се унутрашњи обнавља сваки дан: и док то бива, они гледају на вечност као на своју праву отаџбину (2Кор.4,16-18). Васкрсли Господ као жива, вечно жива стваралачка етичка сила, овековечава живот човечије личности, и преноси са земље на небо не само животни центар душе, већ и тела човечијег (Флб.3,20).

Новозаветно учење о васкрсењу разликује се битно од свих осталих учења о васкрсењу. Разликује се тиме што се оснива и изводи из Васкрсле Личности Богочовека Христа. У Хришћанству васкрсење није теорема, није принцип, није нека надлична или безлична схема, већ пуна, Богочовечанска Личност: Ја сам васкрсење и живот: који верује Мене ако и ужре живеће. И ни

један који живи и верује Мене неће умрети вавек (Јн.11,25-26). Остале религије, и неке философије, дају дискурсивно, априористично, безлично решење, или боље рећи - објашњење тога проблема. Хришћанство има Васкрслу Личност (=Христа), и њоме доказује васкрсење мртвих. У томе је његова новина, вечна новина и чар. Оно нема потребе да измишља логичке доказе; оно показује Личност, показује вечно живог Богочовека Христа: дођи и види (Јн. 1,46).

Животни смисао сваког хришћанина јесте да личност своју учини саставним, органским делом у Телу Васкрслог Христа (=Цркви). Учини ли то, њему није потребно доказивати васкрсење из мртвих, јер већ има осећање у себи да је бесмртан и вечан. "Први је човек од земље, земљан; други је човек Господ с неба. Какав је земљани такви су и земљани; и какав је Небески такви су и небески. И како носимо обличје земљаног тако ћемо носити и обличје Небеског" (1 Кор. 47-49; ср. Рм.8,29; 2Кор.4,4; 3,18). Ако је Христос васкрсао, онда је непотребно питати, да ли ће васкрснути они који су се у Христа обукли и постали Његови сутелесници. Свако пролазно људско биће добија свој непролазни смисао и значај у васкрсењу; смртно биће добија свој смисао када се обуче у бесмртност, распаљиво - када се обуче у нераспаљивост; а сви људи, све што живи, што је живело и што ће живети - добија свој завршни, свој вечни смисао у Васкрслу Христу, једином Победиоцу смрти, и греха, и пакла и ђавола (1Кор.15,53-56). Хришћани не собом већ Христом побеђују грех и смрт; васкрсавају из гроба саможивог егоизма; Он је њихово васкрсење и живот (1Кор.15,57; Рм.8,37); они имају у Њему све: Алфу и Омегу (Откр.1,8); Он је Глава телу Цркве, Прворођени, Васкрсли из мртвих, да буде Он у свему први (Кол.1,18).

За поседнуте смрћу људе, људе неуче и учене, богате и убоге, васкрсење је нешто ново. Све је остарело грехом и смрћу; васкрсење је победа над том остарелошћу; васкрсење је пролеће за душу и тело, новина коју остарели ум људски тешко прима. Када Апостол Павле на Ареопагу у Атини философима проповеда Васкрсење Христово из мртвих, онда једни од њих говоре да је то "нова наука", а други му се ругају (Д.Ап.17,1920; 17,32). Но то је нова наука и нови живот, нова нада и нова радост. Христос је васкрсао, значи: васкрсење постаје неопходна догма за сваког хришћанина (шор.15,2123). У томе је једина нада, која може спасти човека од последњег, самоубиственог очајања: "Нећу вам затајити, браћо, за оне који су умрли, да не жалите као и остали који немају наде. Јер ако верујемо да Исус умре и васкрсе, тако ће Бог и оне који су умрли у Исусу довести с Њим... Мртви у Христу васкрснуће,... и тако ћемо свагда с Господом бити" (1Сол.4,1317). "Ево вам казујем тајну... сви ћемо се претворити, у један пут, у трен ока у последњој труби, јер ће затрубити, и мртви ће устати нераспаљиви" (1Кор.15,51-52). О овоме говори и Еванђеље при

опелу (Јн. зач. 16, гл. 5,24-30): "Заиста, заиста вам кажем: иде час, и већ је настао, када ће мртви чути глас Сина Божјега, и чувши га оживети... Не чудите се овоме, јер иде час у који ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божјега, и изићи ће који су чинили добро у васкрсење живота, а који су чинили зло у васкрсење суда". - Васкрсење из мртвих је воља Оца Небеског, отуда и смисао сваке људске личности. Без васкрсења све губи свој смисао; у васкрсењу га једино добија, јер не пропада, већ васкрсава у живот вечни (Јн.6,39-40; Лк.14,14). Ко постане син Божји, неминовно постаје и син васкрсења (Лк.20,36).

Шта? зар ви мислите да се не може веровати да Бог мртве подиже? - пита Апостол Павле. И одмах одговара да је и он сам тако мислио; и не само мислио, већ и поамно се борио против измишљене бајке о васкрсењу Исуса Назарећанина; борио се све дотле, док није видео самог Васкрслог Исуса, и по виђењу - од најстраснијег Христорборца постао најодушевљенији проповедник Васкрслог Христа (ср. Д.Ап.26,8-16).

Христос је васкрсао, али Он је био Богочовек; а како је могуће да обични људи васкрсну? - Питајте Јевреје који су присуствовали Лазаревом васкрсењу (Јн.11, 32-46; 12,17-19). Христос је васкрсао пријатеља Свог Лазара; то је историјски факт; но како се то десило, како је тај процес својом унутрашњом страном текао, то је непојамно за грехоимани разум људски (Јн.11,11-14). Васкрсли Лазар је жива проповед о свеопштем васкрсењу. Гледајући њега васкрслог, многи су Јевреји поверовали у Исуса њега ради, а главари свештенички договорили су се да и њега убију и тиме уклоне тако речиту проповед о Исусу - Васкрситељу мртвих (Јн.12,10-11). - Да мртви васкрсавају, сведочи Јаир, чију јединицу васкрсава Исус (Мк.5,22-43; Мт.9,18-25; Лк.8,41-56), Сведочи и Наинска удовица, чијег јединца васкрсава жалостиви Господ (Лк.7,11-15).

За Христа васкрсење је природна неопходност, а смрт је спавање, сан (Јн.11,11-13; Мк. 5,39). Победитељ смрти васкрсава из мртвих оне које хоће. О томе имамо историјска факта, но сам процес васкрсења - непојаман је за људе, и многим служи као повод за одрицање и самог васкрсења.

"Како ће устати мртви? у каквом ће телу доћи?" - то су стара коринтска питања, стара и увек нова (1Кор.15,35). Но Апостол Павле је на њих богомудро одговорио: "Безумниче! ти што сејеш неће оживети ако не умре. И што сејеш не сејеш тело које ће бити, него голо зрно... А Бог му даје тело како хоће, и сваком семену своје тело... Тако и васкрсење мртвих: сеје се за распаљивост, а устаје за нераспаљивост;... сеје се тело телесно, а устаје тело духовно (1Кор.15, 36-44). То значи: суштину зрна, њено тајанствено узрастање води Бог (ср. 1 Кор. 3,5-9); тело телесно тајанственим начином постаје духовно: суштину тела и духа, суштину личности човечје зна само Бог, отуда и васкрсење личности бива Богом: од телесног тела Бог узима

при васкрсењу оно што сачињава суштаствени део човечје личности; у својој последњој суштини и материја је духовна, и тело је - духовно тело.

Очигледно је да је Васкрсење Христово најнеопходнија нужност у новозаветној економији (=домостроју) спасења. Алфа и Омега васкрсења је Васкрсла Личност Богочовека Христа. Њоме је предестиниран сам факт и сам процес свеопштег васкрсења. Христов мучни подвиг спасења света

крунисан је Васкрсењем Његовим из мртвих. Зато Васкрсење Његово безнадежно срце човеково испуњује живомнадом, небиваломнадом и радошћу (1 Петр. 1,3). Без Христовог Васкрсења: живот би био бесмислен, страдања би била неоправдива, патње би биле неискупљиве. Ако Христос не уста - узалуд вера наша (1 Кор.15,14), узалуд наука, узалуд философија, узалуд страдања, узалуд - сав живот.

Нинко Поткрајац

ПЈЕСМА КОРАНИ

Нешто мени к'о да каже,
оловке се сада лати,
па ћеш на свој начин данас
ти Корану опјевати!

Што да кажем о Корани,
многи су је опјевали,
а памтим ју доста дуго,
доста дуго, још к'о мали!

Лика јој је родно мјесто,
седра, камен и каскаде,
језера су јој мајка њена,
пола свијета за то знаде!

А извире тако бистра,
мало плава, па зелена,
тече, жури све до Купе,
божанствена вода њена!

И протиче кроз клисуре,
мимо шуме, равна поља,
мени бјеше увијек лијепа,
увијек лијепа и најбоља!

А и данас ријеко моја,
љепотице овог свијета!
за мене ћеш постат' ријека,
ријека славна, ријека света!

Јер ће данас баш код тебе,
и код твога лијепог моста,
скупити се људи много,
скупити се људи доста,

Па те молим ријеко наша,
ријеко мирна, ријеко плавна,
барем мало твог времена,
буди ријека православна!

Храбри момци са обале,
циљеви су њима јасни,
хоће данас да пливају,
да дохвате крст нам часни!

Па ти реци даље ријеко,
твоје воде модро плаве,
теци Купом, Савом теци,
кажи свима за то славље,
да славим православље!

Ријеко наша кордунашка,
и ливаде твоје некад,
пуне стада и пастира,
ти пренеси свима поздрав,
нашег српског манастира!

Ријеко наша, ријеко славна,
да Бог даде да нам будеш,
бар понекад православна!

ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА АРХИЈЕРЕЈСКОГ СЛУЖЕЊА

Поводом десетогодишњице од архијерејског рукоположења, своме оцу и пастиру, с љубављу у Христу, синђел Наум (Милковић)

На трон славне и мученичке Епархије горњокарловачке, љета Господњег 2004. вољом Божијом која се пројавила у одлуци Сабора наше помјесне цркве, за настављача дивних претходника попут Атанасија Љубојевића, Павла Ненадовића, Лукијана Мушицког, Теофана Живковића, Илариона Зеремског, Саве Трлајића, Симеона Злоковића изабран је садашњи епископ Герасим Поповић.

Дотадашњи игуман древног немањићког манастира Крке у Далмацији, архимандрит Герасим, напустио је мјесто свога пострига повинувши се вољи Божијој и одлуци Сабора, прихватавши послушање и благослов да у лику епископа напаса и руководи паству повјерене му Епархије горњокарловачке. На празник Иконе Богородице Тројеручице, (25. јула 2004. године), према свједочењу многих у тим крајевима, није било љепшег и свечанијег дана од доласка Његове Светости блаженопочившег патријарха српског г. Павла, који је кроз хиротонију, уз учешће великог броја архијереја из архијерејских руку, за првосвештеника, пастира, проповједника, оца и учитеља, рукоположио у чин епископа, архимандрита Герасима. Радост догађаја који се збио тога дана, удахнуо је наду у Цркву - живи Организам, која је у оквиру граница Епархије горњокарловачке добила своју главу, свога Христа. Народ ове Епископије добио је нову наду, вољу, утјеху и нови почетак. Овај дан и ова радост остали су у сјећању многих, а манастир Гомирје постао је нови привремени дом младог и новорукоположеног

епископа, одакле ће након мјесец дана доћи у свој град, престони град, древни Карлштад, а данашњи Карловац.

Тешка ситуација у сједишту: миниран епархијски двор, парохијска кућа и Саборни храм прекинули су радост и показали сурову стварност, епископу и свештенству уз њега. Потврдила се народна изрека да је сваки почетак тежак. Међутим овај је био још тежи од обичних почетака, с обзиром на то, да оваква ситуација није била само у Карловцу него и широм Епархије тј. подручја које она обухвата.

Епископ је поред свих проблема са великим еланом почео да обилази парохије, храмове и малобројно свештенство како би се што боље упознао са ситуацијом на терену. Ентузијазам и благослов Божији давали су снагу за напредак, а први резултати су били видљиви када је своје Васкрсење почео да доживљава Саборних храм св. Николе у Карловцу. Били су то почеци духовне и материјалне обнове за коју се љубављу и несебично, епископ Герасим и данас залаже широм Епархије.

Поред обиласка и служења по парохијама епископ Герасим почео је и рукополагати нове свештенослужитеље и попуњавати упражњене парохије, а у једном новинском разговору на почетку свог архијерејског служења епископ Герасим каже: " Све упражњене парохије морам попунити и поставити свештенике да би могли квалитетно радити, не само да обављају своје парохијске дужности - венчања, крштења и сахране,

него да уђу у сваку кућу, да разговарају с људима, да буду упознати с њиховим мукама и проблемима, да им помажу да их реше, да их просвећују и да их приближавају Богу и цркви. Великог трага је оставио комунизам на овим теренима, људи су се удаљили од Бога, напустили своје храмове, заборавили своју традицију и хришћанске вриједности. Сада морамо да их освјестимо и вратимо на прави пут којим су ходили и њихови прадједови. Морам да кажем да има и успјеха али и неуспјеха и незаинтересованости код људи. У младима је будућност наше цркве, епархије и, свакако, српског народа.“

Године су пролазиле, бројна богослужења, састанци, освећења и приједи, успоставили су колико толико нормалног живота у Епархији, (чија жила куцавица није престајала да куца ни током ратних дешавања деведестих година). Нови узлет и правац који је предводио епископ Герасим били су сигуран ослонац како свештенству и малобројном народу за чији су се услови за повратак из дана у дан утврђивали и стабилизовали.

Трудољбив и већ широм Епархије, нови епископ је постао познат и по бризи за свакога човјека, понаособ. Уз помоћ и сарадњу локалног свештенства владика Герасим је посјећивао и домове вјерника помажући им у свакодневном животу и битисању у тешким условима и крајевима широм Епархије.

Посјете манастирима, али и оснивање нових, дали су значајан допринос раду архијереја јер су манастири попут Гомирја, Комоговине, Метка и новооснованог Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, наставили са својом мисијом и улогом у крајевима у којима су и сами проживљавали и писали историју, многострадалне али крстоваскрсне Епархије горњокарловачке.

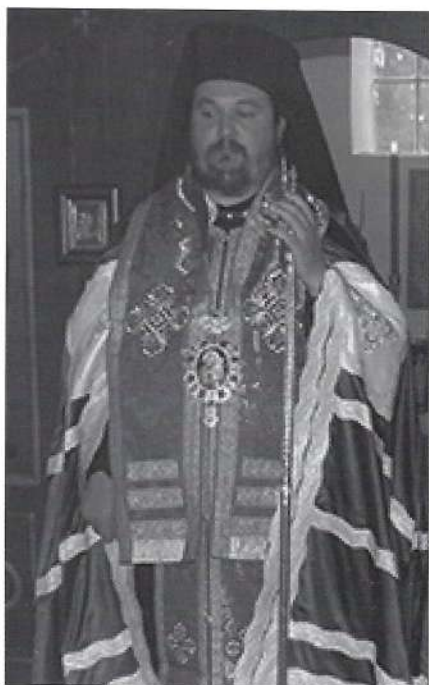
Поред служења, проповиједања, градње развијала се и издавачка дјелатност, часопис “Св. Сава Горњокарловачки” и друга дјела дала су

свој допринос на црквенопросвјетитељском пољу. Вјеронаука у школама била је спутавана и спречавана вољом оних који су себе стављали изнад закона, но са Божијом помоћу и те препреке су превазиђене. Ријеч Божија и учење о Богу и вјери постали су саставни дио сваке парохије и окосница будућег здравог напретка, које је наставило мисију и међу родитељима, још заслијепљеним неистином режима који је умро прије много година.

Било је и потешкоћа, спутавања, обструисања, застрашивања, па су тако на вјерским објектима током ноћи исписивани разни увредљиви графити, разбијани и пљачкани храмови, гробља и други црквени објекти. Нису стране пријетње смрћу народу, свештенству али и епископу, који је у свом бићу подносио и подноси крст служења, имајући непрестано на уму ријечи Спаситељеве: „ Не бој се, мало стадо, јер би воља Оца вашег да вам даде царство “ (Лк. 12, 32).

Тешки тренутци обавијени муком, нису угасили жар борбе и труда за напретком Цркве која је своју улогу наставила да обнаша у народу, који се обнавља и изнова изграђује духом и вјером. Управо то је елан, који и данас траје, управо је то радост која и данас траје, а која се огледа у обнови и развоју Цркве. Нема љепоте без напора, нема радости без бола, нема слободе без борбе, нема човјека без Бога а Цркве без Епископа.

Мудар, осјетљив, брижан, ведар али и строг, врло је сложен лик епископа Герасима чије карактеристике описују човјека дубоко приврженог за своје дјело на шта га опет и много пута упућују ријечи с почетка архијерејске Литургије: “Тако да се свијетли свјетлост лица твога пред људима и да виде добра дјела твоја и прославе Оца нашега који је на небесима, свагда сада и у вјек и у вјекове вјекова. Амин”

БЕСЕДА НА ДОЧЕКУ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ИРИНЕЈА

Ваша светости, нека нам милостиви Господ, Вашим доласком подари благослов и укрепљење за даљу обнову храмова, како зиданих, тако и оних порушених у душама људским...

Ваша светости, драга браћо архијереји, дозволите ми да Вас заједно са љубљеним оцима свештенмонасима, свештеницима, монасима и монахињама, верницима и драгим нам гостима поздравим у име свештенства и народа поверене ми Епархије горњокарловачке.

Са радошћу Вас поздрављам библијским стиховима Давида псалмопевца: „Благословен који долази у име Господње“ јер су благословени путеви и стазе којима сте дошли. Њих су својим животом и служењем освештали и њима много пре Вас ходили Ваши претходници попут патријарха Арсенија Чарнојевића, митрополита Атанасија Љубојевића и других који посејавши семе свете православне вере предадоше је карловачким јерарсима, свештенству и народу, на чување и сведочење у векове.

Добро дошли у нашу древну, пространу и славу епископију, која је духовна мајка многих великана попут: Николе Тесле, Саве Мркаља, Светозара Боројевића, бројних епископа: Данила Љуботине, Данила Јакшића, Методија Муждеке, Стефан Боца, многих генерала и других великана пониклих под овим поднебљем.

Ваша светости, добро дошли у земљу на-топљену крвљу мученика, како рече народни песник у земљу где је, „гроб до гроба“, многе јаме и стратишта, спаљени храмови, уцвељене мајке и очеви, изгубљена деца пострадали за веру отаца наших. Добро дошли у земљу где су подземни градови, мртвих и замучених „братском руком“, већи од оних који су над земљом, где се још битише и удише ваздух подарен од Творца и Животодавца Господа.

Добро дошли у земљу Светога Свештено-мученика Саве Горњокарловачкога, чији ћемо празник сутра заједно са осталим мученицима горњокарловачким литургијски прославити као патрона наше Богомчуване свештене епископије.

Ваша светости, добро дошли у саборни храм посвећен столпу православља, црквеном пастиру, оцу и учитељу часном, похвали Мире Ликијске Николају чудотворцу, у престоном нам граду Карловцу, који на овом месту стоји и град краси још од 1785. године. На жалост овај храм претрпео

је разарања у току последњег рата и до темеља је био разрушен. Милошћу Божијом, трудом и залагањем свих нас дочекали смо данас његово ново васкрсење, ново утврђење, а Вашим светим молитвама и чинодејствовањем и сутрашње троносање.

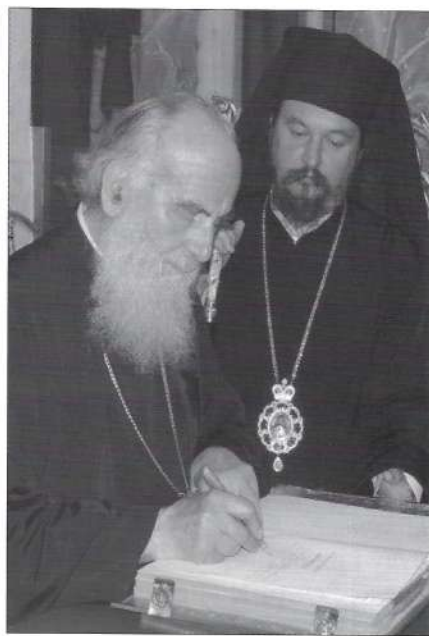
За Епархију горњокарловачку, Нас као њеног епископа, свештенство и наш богољубиви народ, Ваша канонска (посета) визитација је потврда Ваше бриге и љубави за наше вернике на овим просторима који су под духовним старањем наше помесне Цркве. Од успостављања Епархије горњокарловачке до данас Архипастири горњокарловачки, каткад са више или мање муке, брижљиво су чували и очували, а ми данас литургијски потврђујемо јединство са нашом светом Црквом.

У задњих, више од седамдесет година наша Епархија је претрпела знатна страдања, смањење броја својих верника, оштећења и разарања храмова, отуђење народа од Бога. Уз Божију помоћ, предстоји нам много духовне борбе извојевати и подвига поднети, како бисмо постигли ниво и духовни узраст из не тако давног времена, када је наша епископија бројала пола милиона својих духовних чада, велики број црквених општина, манастира, свештенства и монаштва.

Ваша светости, нека нам милостиви Господ, Вашим доласком подари благослов и укрепљење за даљу обнову храмова, како зиданих, тако и оних порушених у душама људским, који су већи и претежнији од материјалних, уз молитве Господу и светоме Сави горњокарловачком да истрајемо на путу обнове живота и вјере у нашем народу. Народу наше епископије Ваш долазак значи духовно освежење и укрепљење, а граду Карловцу је похвала и дичење. Зато Вам од срца благодаримо за Ваш долазак, молећи се да Вас Господ укрепи на многаја лета. Благословите нас, помолите се за нас и радосном нас јеванђељском речју поучите.

Добро нам дошли свајгјејши владико!

Беседа на дочеку патријарха српског Господина Иринеја у граду Карловцу, поводом освећења Саборног храма Св. Николаја Мирликијског, 6 јула месецу 2014. године

ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЋЕНИХ ДАРОВА

Света Литургија пређеосвећених Дарова једна је од најлепших и најдирљивијих служби Православне цркве... у овом богослужењу одјекује глас далеких векова, глас живог, раног црквеног Предања...

Литургија пређеосвећених Дарова може се, без икаквог претеривања, окарактерисати као душа или центар великопосних богослужења. У неким старим богослужбеним рукописима позната је као „Литургија Четрдесетнице”. У ствари, то је служба која најбоље симболизује ово свештено доба године, време поста.

Суштина ове службе крије се у самом њеном имену: „Литургија пређеосвећених Дарова”. Према томе, она се разликује од литургија св. Јована Златоуста и св. Василија Великог, у којима се савршава Евхаристија, приношење и освећење светих Дарова. У току „Литургије Велике Четрдесетнице” приносимо „пређеосвећене”, тј. свете Дарове који су већ освећени на претходној Литургији. Ови свети Дарови приносе се како бисмо имали прилику да се њима причестимо и осветимо.

Да бисмо разумели како и зашто је настао обред Причешћа пређеосвећеним Даровима, треба да погледамо његову историју. Корени овог обреда леже у пракси ране Цркве. У првим вековима хришћанске историје, верници су приступали примању светих Дарова на свакој Литургији. Они су практиковали и да се, оних дана када није било Литургије, причешћују светим Даровима који су преостали од недељне Литургије. Из овог обичаја, у манастирима се развио нарочити молитвени чин. Сви монаси молили су се заједно пре и после Причешћа, благодарећи Богу што им је омогућио да буду причасници светих Тајни. Они су ово чинили после Вечерња или после Деветог часа (око 3:00 после подне). Временом је ово молитвено правило формулисано као кратка служба, нешто слично литургијском обреду. Тако се развио данашњи обред „Изобразитељна”, који се у данашњој пракси служи између Шестог и Деветог часа. Само име „изобразитељна” указује на чињеницу да ова кратка служба донекле изображава (представља) Литургију. У том смислу, она је претходила Литургији пређеосвећених Дарова.

У току Великог поста, пуна Литургија служи се само суботом и недељом. Рана пракса Цркве, потврђена канонима Васељенских сабора, забрањује служење светих Литургија током недеље у време Великог поста, пошто ови дани треба да се проводе у посту и покајању. Света Литургија се не уклапа у покајни карактер великопосних дана. Литургија је пасхална Тајна, празник Цркве испуњен радошћу и духовним весељем.

По сведочењу св. Василија Великог, верници тога времена имали су обичај да се причешћују не само суботом и недељом, већ и још двапут недељно

- средом и петком. Зато се поставља питање: како су они могли да се причешћују ван Литургије? Одговор на то је већ дат: они су могли да се причешћују светим Даровима освећеним на једној од претходних Литургија. Тада је пошћење значило потпуно уздржавање од хране до сунчевог смираја, а причешћивање светим Даровима било је врхунац, крај постног дана. Из тога разлога, у ове недељне дане причешћивање се вршило после Вечерња.

Обред Литургије пређеосвећених Дарова састоји се од вечерње службе, на крају које се износе свети, пређеосвећени Дарови и читају молитве пре Причешћа. Следи Причешће, а потом одговарајуће молитве после Причешћа. Веза између ове службе и поста огледа се у њеном посебном, „тужном” карактеру. Света трпеза и свети сасуди у којима се држе свети Дарови, покривени су тамним покровцима. Молитве се читају са осећајем смерности и блакости. Све у свему, целокупна служба је обележена посебним осећањем тајновитости.

Први део Литургије пређеосвећених Дарова састоји се од великопосне вечерње службе, са неким специфичним разликама. Свештеник је обучен у тамне одежде. Само Вечерње не почиње уобичајеним „Благословен Бог наш”, већ литургијским возгласом „Благословено Царство...” На тај начин, нагласак целе службе стављен је на ишчекивање Царства Божјег, исту ону наду која обележава читав Велики пост.

Затим, као и на другим вечерњим службама, чита се 103 псалам. Овај „уводни” псалам почиње речима: „Благосиљај, душо моја, Господа. Господе, Боже мој, узвеличао се јеси веома...”

Овај псалам, који хвали Бога, Творца свега света, јесте нека врста увода у Вечерње, а тиме и у целокупан циклус дневних богослужења, јер према старозаветном предању, вече и долазећа ноћ сматрају се почетком дана.

После овог увода, ђакон (ако га нема, онда свештеник) позива вернике на причешће на Великој јектенији, јектенији мира, која почиње речима „у миру Господу се помолимо...”

Затим се читају псалми 119 и 133. Ови псалми су део 18 катизме (поглавља) Псалтира, књиге псалама. Псалми су познати као „химне узласка-успињања.” У старозаветно време они су певани током пењања степеницима у Јерусалимски храм.

У току читања ових псалама за певницом, свештеник у олтару припрема свете Дарове на жртвенику. Пређеосвећено Јагње (Тело Христово, натопљено Његовом пречасном Крвљу), које је остављено на олтару од претходне недеље или суботе,

преноси се на жртвеник. Затим се неосвећено вино и вода сипају у путир, и свети сасуди се покривају, као што се ради на пуној Литургији. Све се ово савршава тихо, без пратећих молитава. Поредак свете службе подвлачи ту специфичну црту: све молитве већ су прочитане на Литургији у недељу на којој свети Дарови беху освећени.

После ове припреме и читања 18. катизме, вечерња служба се наставља певањем стихира из редовних вечерњих псалама, почевши од речи „Господе, теби завапих, услиши ме...“ Стихире на „Господи возвах...“, одређене у богослужбеним књигама за сваки дан, смењују се са текстовима из псалама. На крају ових стихира, свештеник врши уобичајен вечерњи Вход (улазак), улази у олтар кроз Царске двери, завршавајући вход песмом „О радосна светлости...“

После Входа на Вечерњи, врше се два читања (тзв. паримеји) из Старог завета. Једно је из Књиге Постања (или из Књиге о Јову), а друго из Прича Соломонових. Између ова два читања служи се обред који нас подсећа на време када је пост био неизоставни део припреме за Крштење. За време читања из првог старозаветног поглавља, свештеник ставља упаљену свећу са кадионицом на доле и благосиља вернике речима „Светлост Христова просвећује све!“. Свећа симболише Христа, Светлост света. Ова упаљена свећа, која се подиже изнад Јеванђеља за време читања из Старог завета, указује на чињеницу да су у Христу, који је просветлио своје апостоле, испуњена сва пророштва, како би и они могли да „разумеју Писмо“. Стари завет води ка Христу, баш као што и Велики пост води ка просветљењу оних који се крштавају. Светлост светог Крштења, сјединивши људе са Христом, отвара њихов ум за разумевање Христовог учења.

После другог читања из Старог завета, из средине цркве допире свечана и дирљива песма: „Да исправитсја молита моја...“. Ови стихови узети су из псалма 140. За време певања, док сви присутни у храму клече, савршава се кађење испред престола и жртвеника. Смењујући се са другим стиховима из истог псалма, ове песме се понављају шест пута.

У пракси Руске цркве, после читања ових стихова чита се великопосна молитва св. Јефрема Сирина „Господе и Владико живота мога“, док се у пракси Српске цркве чине само три метанија (поклона). Потом следи Усрдна јектенија за све чланове Цркве, као и за катихумене.

Од среде 4. недеље Великог поста, после Усрдне следи посебна јектенија за катихумене који се тада припремају за „свето просвећење“, тј. Крштење. У стара времена, свето Крштење вршило се на Велику суботу. После отпуштања катихумена, почиње други део Литургије пређеосвећених Дарова, обред светог Причешћа.

Следи свечани моменат преношења светих Дарова на свети Престо. Гледано споља, овај вход личи на Велики вход пуне Литургије, али по суштини

и по духовном значењу, он је потпуно различит. У пуној евхаристијској служби, Велики вход јесте преношење/приношење још неосвећених дарова. Црква приноси себе, свој живот, живот својих чланова и сву твар као жртву Богу, присаједињујући ову жртву у једну савршену жртву Христу. Сећајући се Христа, Црква се сећа свих оних које је Он узео на самога себе ради искупљења и спасења. Пренос Светих дарова симболички представља појаву Христа и завршетак пошћења, молитве и ишчекивања, долазак те помоћи, утехе и радости коју смо ишчекивали. Свечано преношење Светих Дарова са жртвеника на Часну трпезу праћено је певањем древне химне „Сада Силе небесне...“

Вход са већ освећеним Даровима врши се са крајњом побожношћу и поштовањем. За време Входа, уз звоњење звонца, верници врше земно метаније (поклон). У српској пракси, после Великог входа на Литургији пређеосвећених Дарова чита се молитва св. Јефрема Сирина „Господе и Владико...“

После читања ове молитве, одмах почиње припрема за свето Причешће. Његова суштина лежи у Молитви Господњој, „Оченашу“, којом се увек завршавају припреме за свето Причешће. Кроз изговарање Христове личне молитве, ми узимамо на себе Дух Христов, присвајамо Његову молитву Оцу, Његову вољу, Његову жељу, Његов живот.

Сада се причешћују свештеници, а потом, после појања стиха „Вкусите и видите како је благ Господ!“, почиње причешћивање верника.

Служба се потом завршава и свештеник позива да „изађемо у мир!“ На крају службе чита се Заамвона молитва. Завршне молитве на пуним Литургијама и на Литургији пређеосвећених Дарова познате су као Заамвоне молитве због тога што их свештеник чита испред, или на месту, где је у старој цркви био „амвон“, тј. посебно узвишено место, одакле се читало Јеванђеље.

„Заамвона молитва“ на Пређеосвећеној Литургији изузетно је лепа. Она одсликава везу између служења Литургије пређеосвећених Дарова и великопосног времена. Света Четрдесетница јесте време духовног подвига и тешке борбе са страстима и гресима. Ипак, нема сумње да ће победа над невидљивим непријатељем бити дана свима онима који се, по речима Заамвоне молитве, боре „да се добрим подвигом подвизавају и да се као победитељи греха јаве“. А дан Светог Васкрсења већ је близу.

Света Литургија пређеосвећених Дарова једна је од најлепших и најдирљивијих служби Православне цркве. Истовремено, то је важан позив на чешће причешћивање светим Христовим Даровима. У овом богослужењу одјекује глас далеких векова, глас живог, раног црквеног Предања. Тај глас опомиње да верници не могу да живе живот у Христу ако стално не обнављају своју везу са Извором живота, причешћујући се Телом и Крвљу нашег Господа. Јер, Христос је, по речима св. апостола Павла, „наш живот“ (Кол. 3:4).

УТИЦАЈ РУСИЈЕ НА УМЈЕТНОСТ И НАПРЕДАК МАН. ГОМИРЈА У 18. ВІЈЕКУ

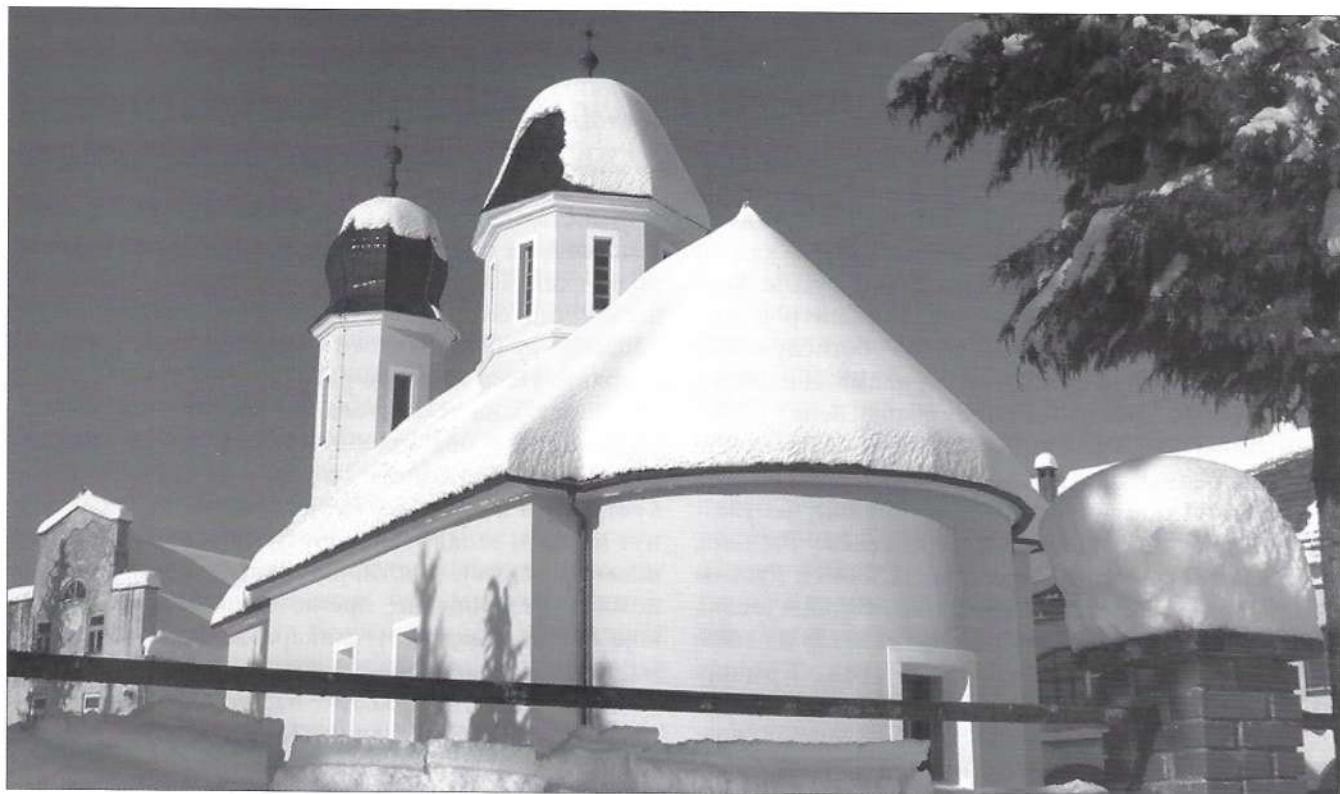
...Гомирје је требало да постане главно културно, образовно и духовно средиште Православних Срба у овом дијелу Хабзбуршке монархије...

Манастир Гомирје је од свог настанка (око 1600. године) па до данас одржао везе са Русијом. Упркос тешком положају Срба који су насељени на ово поручје како би спречили честе упаде и пљачке Турака, али и огромним унијатским притисцима током 17. и 18. вијека и великом страдању монаштва, у 18. вијеку, долази до процвата и напретка манастира у којем је тада било установљено и прво сједиште епископије за Крајину. Број досељених Срба се повећавао, а били су под духовном влашћу српског патријарха. Почетком 18. вијека отпочиње и припрема за изградњу зидане цркве која би замијенила дотадашњу дрвену и манастирских конака. Како средства којима је располагао манастир нису била довољна да се започети посао доврши, монаси су се обраћали на разне стране ради прикупљања милостиње. Највећу помоћ добили су од Русије у коју је 1728. године путовао и јеромонах Григорије Стевановић тражећи донацију црквених књига, али се не зна да ли је и шта тада донио. Црква је саграђена 1719. године, а сви радови и на манастирским конацима били су довршени 1730. када је освећена. Нешто касније на оближњем манастирском гробљу била је саграђена и капела која је освећена 1747. године, али се крајем 19. вијека срушила.

Из писма игумана Теодора Милетића који се митрополиту Викентију Поповићу обратио молбом за сакупљање новца 1722. године, сазнаје се да је црква требало да буде осликана. Како описи манастира из осме деценије 18. вијека, иако доста детаљни, не помињу ово фреско сликарство, могуће је да су фреске већ тада биле прекречене. Цијела црква је поново у 19. вијеку била осликана, а потом у 20. вијеку сликарство је поновљено са мањим измјенама. За најстарији сликани слој сазнало се тек 2002. године и тада је живопис пронађен у олтарском простору и на источном, односно преградном зиду између олтара и наоса, као и околних шест прозора. Декорацију чини претежно биљна орнаментика симболичног карактера, имитација зидања каменом и анђели. По преосталом живопису не може се најјасније разумјети идеја и порука коју то сликарство преноси, пошто је нетипично за програм сликарства у српским православним црквама. Међутим, орнаментални мотиви цвијетова и врежа били су у Русији у 18. вијеку посао специјализованих сликара. У петроградској Умјетничкој академији у другој половини 18. вијека постојала је специјална класа „Живописи плодова и цвјетов“. Декорација у олтарском простору Гомирја заиста подсјећа и на декорацију књига штампаних

у Русији, те би се основа за то сликарство могла свакако тражити у Русији.

Чим је владика Данило Јакшић инсталиран у Плашком 1752. године, хтио је да живот у својој епархији што више развије и унаприједи, а Гомирје је требало да постане главно културно, образовно и духовно средиште православних Срба у овом дијелу Хабзбуршке монархије. У томе му је помогао његов помоћник и савјетник у епархији, гомирски игуман Теофил Алексић који је уживао велики углед и повјерење и од народа. Владика се обраћао преко руског посланика у Бечу, Грофа Кајзерлинга, неколико пута Русији за помоћ, тражећи да му се пошаље богослужбених, богословских и других књига како би се у епархији одржало православље и црквени живот с обзиром на окружење манастира, али и његову важност. Тражио је да му се додијели редовна помоћ за издржавање манастира и за учитеље филозофије и богословља, али и да се Гомирју изда грамата да у одређеним роковима може слати своје монахе у Русију ради прикупљања милостиње. Владика тражи и новчану помоћ за изградњу цркве у Плашком и једну архијерејску одежду. Теофил Алексић је отишао у Русију у пратњи јеромонаха Стефана и Георгија Бракуса из Вилића и слуге Јована Врлинића из Бојанаца 1753. у Сергијевој лаври сачекао добијање одлуке на молбу. Новац нису добили, али добили су 100 буквара, 50 катихизиса и много богословских и богослужбених књига. Царица је потом 3. 12. 1753. године наредила да се игуману Теофилу из московске типографије дају све оне књиге које имају, а ту су биле 74 богослужбене књиге у лијепом повезу и 100 буквара које је он добио већ 15. 12. 1753. године. Владика Данило је 4. 6. 1755. године захвалио царици и Синоду на послатим књигама, и том приликом истакао да је добио 463 књиге на поклон. Владика у писму наводи и да су послате књиге „Читавом овдашњем православном народу учиниле велику радост, утјеху, помоћ и корист“. Предмет односа владике Данила Јакшића са Русијом налази се у архиви Светог православног Синода у Санкт Петербургу и има 132 листа. Алексић је осим богослужбених и богословских књига донио и поучних световних књига, уџбеника, и њих је касније баш као и остале донесене предмете, плаштанице, иконе, одежде и друге ствари, поклањао другим црквама или појединцима, али и продавао у својој, али и у Епархији далматинској што се зна по записима на књигама. Постоје записи који говоре о томе које књиге је поклонио 1754. године, генералу Микашиновићу, капетану Калинићу, лајтнату

Кнежевићу, Алекси магистру и Луки Јаћимовићу, али и велики број књига епископу Данилу, као и црквена копља, једне свилене бројанице, тринаест разних икона, једну камилавку, један ручни пешкир и један бијели чешаљ. Књиге су поклањали и остали монаси и не само владикама, свештеницима и монасима, него и крајишким официрима и учитељима вршећи тако важну просвјетну мисију. На основу записа на књигама могу се и по селима Епархије горњокарловачке, али и Далмације препознати књиге које је Алексић донио из Русије (Октоих из 1753. из Москве, у Гомирју купи 1755. Јован Вујновић из Дивосела; Лука Чубрило је од Теофила Алексића у манастиру Гомирју 1763. године купио Шестоднев, а од Михаила Травице купи 1803 Стефан Почуча за Дивосело). Немогуће је данас утврдити што је све некада припадало манастирској библиотеци, јер познато је да су књиге често мијењале своје власнике, а и велики број књига страдао је у пожарима, ратовима...

По повратку из Русије, Теофил Алексић и архимандрит Рафаило Добријевић почели су градњу источног дијела конака, а посао су довршили 1758. године, када је владика Јакшић поново послао игумана Теофила у Русију са јеромонахом Спиридоном Тркуљом из Мекињара и слугом Николом Ивановим. Са препоруком руског посланика у Бечу грофа Кајзерлинга 26. 7. 1759. године, владика опет тражи књиге и то двадесет и шест врста (за школу 300 малих и 300 великих буквара, по 100 часловаца, псалтира, молитвослова и мјесецослова (календара), а поред овог и 30 службеника, 60 молепствија итд.). Тек 17. 1. 1761. године Синод је одобрио да му се дају књиге, одежде и 150 рубаља за путни трошак и

пријенос ових ствари. Осим предмета добијених као милостиња, неке су даровале познате личности које су давале прилоге за спас своје душе, али и царица Јелисавета Петровна чији се митра и фелон поклоњени владици Данилу Јакшићу нарочито истичу, као и један епископски штап израђен од слонове кости и дрвета. Неке предмете је и сам Алексић наручио да се израде, као што су дискос и звјезда рађени од сребра и позлаћени 1761. године у Санкт Петербургу. Основу манастирске ризнице и библиотеке чине богослужбене ствари које су оснивачи манастира, монаси из Далмације донијели са собом, али највећи број предмета који данас припадају ризници настали су у 18. вијеку у Русији. Осим предмета добијених као милостиња, руских радова у манастиру било је и из тог разлога што су руски трговци књигама и иконама долазили у Аустрију и спуштали се преко Хрватске и Лике до Далмације и мора. До тада су сакрални предмети наручивани код домаћих мајстора, али и у Бечу, Венецији и осталим европским центрима. Ове умјетнички израђене предмете, дрворезбарске и златарске радове украшене драгим и полудрагим камењем али и изузетним везом када су одежде у питању прилагали су манастиру епископи, монаси и богати трговци.

У првој половини 18. вијека из Русије су књиге слали и многи други као што је епископ Симеон Кончаревић који је из Кијева послао Минеј 1710. штампан у Москви, али и многе друге. Минеј је даровао и архимандрит Кијево печерски манастиру Гомирју у земљи Хрватској за спас своје душе. Житија светих издана у Москви 1759. године, која је донио из Русије игуман Теофил Алексић поклон су Симеона Чарнојевића, а Триод цвјетни из 1566.

године приложио је Гомирју поп Максим Кричковић кроз Ђака Георгија Бракуса.

У Гомирју се чувао и велики број руских црквених и свјетовних књига датираних од почетка 16., па све до 20. вијека, али је свакако највећи продор руске штампе био у 18. вијеку. На сабору у Сечују Срби су тражили да им Аустријски двор дозволи оснивање школа и штампарија, а кад то није остварено, књиге су добављане из Русије. Везе са Русијом постају све јаче, када је митрополит Вићентије Јовановић увео руске богослужбене књиге у богослужење у српским црквама. И најмање сеоске цркве у Хрватској биле су снабђевене руским штампаним књигама из 17. и 18. вијека. И Гомирју је припадао велики број руских богослужбених књига, а требало би поменути Острошку библију из 1581. године, која је прва штампана славенска Библија, Јеванђеље патријарха Никона из 1653/4 са Руским записом да је 1730. године даровано обитељи Јована Претече „в земљу сербскују“, Пентикостар из 1688. из Лавова, Московски октоих из 1763., Крмчију штампану у Москви 1782. године као и једну од књига које је послао епископ Симеон Кончаревић, московски септембарски Минеј из 1741. године. Значајно је и Јеванђеље из 1703. године са записима о смрти епископа Данила Јакшића, али и Октоих (Дерменски) настао крајем 15. или почетком 16. вијека са записом из 1603. године. Тај Октоих је од 1721. гомирски, а 1723. године потписао га је у Јасенку јеромонах Григорије Гомирац.

Баш због великог броја руских препродаваца икона и књига, повези који су настајали у српским манастирима у Хрватској били су претежно изложени утицају Русије. Руски утицај на чувене повезе књига које су настајале у Гомирју крајем 17. и током 18. вијека у чувеној књиговезници, био је још већи, јер је познато да су гомирски монаси ишли у књиговезницу Кијево-печерске штампарије на усавршавање. Повези ових књига лако се могу препознати по карактеристичној орнаментици, јер су гомирски књиговесци израдили читав низ оригиналних шара.

Једна од најважнијих заслуга Теофила Алексића је и отварање школе иконописа у Гомирју. Године 1762. у Кијеву, склопио је уговор са сликаром Симеоном Балтићем, хоповским монахом родом из Земуна, који се ту школовао у најчувенијем сликарском училишту. Духовна академија Кијевске лавре била је велики центар православне теолошке мисли, педагогије, издавачке дјелатности и умјетности. Током 18. вијека било је доста Срба који су ишли на изучавање умјетничког заната у Русију, међутим има мало података који нам говоре о људима који су изучавали сликарство у Кијеву. Међу првим познатим именима Срба који су ту стекли своје знање били су управо Симеон Балтић и Јован Грбић (1736-1788) који ће касније стварати у Гомирју у оквиру сликарске школе. Одмах по доласку у Гомирје Балтић и ученици започињу сликати иконостас и цјеливајуће иконе, а 1764. године

помињу се његови ученици Лука Никшић, Ђорђе Мишљеновић, наилази се на запис имена зографа Василија, али и већ поменути Јован Грбић којег је братство манастира Гомирја послало 1751. године у Русију да учи иконопис са руским продавцима икона који су долазили у Аустрију. По повратку он је самостално изводио радове по Лици и Далмацији а зна се да је радио 1780. године иконостас његовог родног села Подлапца (Сврачковог села). Иконе ове школе, чији се рад може пратити двадесетак година, налазиле су се у многим црквама Горњокарловачке епархије. Иако ти радови не спадају у прворазредну умјетност која је настала на нашим просторима у 18. вијеку, ова школа представља занимљиву историјско-умјетничку појаву и данас имају културну и историјску вриједност. Ту се посљедњи пут на овом западном подручју слика у духу руско-византијске умјетности, још увијек традиционалне помало резервисане према барокним новинама које су већ продрле у сликарство наших осталих мајстора тог времена. Осим икона радили су и световне слике, за приватне наручиоце.

Послије смрти владике Јакшића 1771. године, спровођен је октроисани Регуламент, који је наилазио на отпор свештенства и народа. Алексић је због веза са Русијом премјештен у Темишварску епархију. Од краја 18. вијека везе са Русијом су постајале све слабије, али су се ипак одржале захваљујући великом броју веома образованих и способних монаха који су увијек имали велику улогу у историји Срба на овим просторима и својим радом много допринијели општем културном уздизању српског народа. Током 19. вијека обнављане су неколико пута манастирске зграде, а 1889. године потпуно је обновљена манастирска црква, саграђен нови звоник и манастир је добио свој коначан изглед.

У 20. вијеку манастир је доживио неколико страдања, а највише за вријеме Другог свјетског рата. Обнова манастира почела је тек 1956. г., а 1967. г., настојањем епископа горњокарловачког Симеона Злоковића у манастир су дошле монахиње.

Током Другог свјетског рата велики дио предмета из ризнице, књиге и иконостас пренесени су у Загреб, али никад није установљен њихов тачан губитак, самим тим је данас на жалост немогуће утврдити што је све сачувано од предмета донесених из Русије. Осамдесетих година сво благо враћено је епархији, јер је планирано отварање Музеја епархије. Иконе су смјештене у Државни архив у Карловцу гдје се налазе и данас, у потпуно неадекватним условима и у изузетно лошем су стању. Остали ризнички материјал се налазио у епархијском двору који је у вријеме посљедњег рата на овим просторима, 1991. године опљачкан, а потом и миниран 1993. године. Преостало благо депоновано је у Загребу, а 2009. године враћено је епархији. Ови експонати похрањени су у привременом депоу и нису адекватно обрађени и пописани, те се још увијек не зна тачан губитак сакралних предмета.

ТРИ СТОТИНЕ ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ЕПИСКОПА ДАНИЛА ЈАКШИЋА

Иако је прошло три стотине година од рођења овог великог духовника и пастира, молитвено сјећање на њега не блиједи...

За епископа, а на приједлог народа и депутата, 03. јула 1750. године изабран је архимандрит гомирски Данило Јакшић, један од најзначајнијих архијереја у историји горњокарловачког владичанства.

Рођен је на Божић 1715. године у Српским Моравицама од оца Милете и мајке Стојне. Школовао се у манастиру Гомирје, а рукоположен с деветнаест година, што се сматра за изнимно рано, али је уједно показатељ о каквом се капацитету радило. Чак га је владика Љуботина држао уз себе неколико година видјевши у њему способног и перспективног монаха. Службује у Сјеничаку гдје је предводио народ против посјете унијатског владике Пашића. Доласком епископа Павла Ненадовића, поново је у Плашком гдје у владичанству допуњује своја знања и искуства стечена још под владиком Љуботином. Приликом избора за владика имао је 33 године, но младост га није пријечила да учини велика дјела у двадесет година својега вођења владичанства.

Поред већ постојеће школе у Плашком, оснива школу у Залужници, Метку, Горњем Будачком, а што је поред манастира Гомирја значајно придонијело образовању свештенства. Упркос великим притисцима католичких кругова, суочена с великим ратним сукобима, царица Марија Терезија 21. јула 1745. године издаје нове прописе којима се старе и оштећене српске цркве могу обнављати али уз сагласност крајишких војних власти, а за градњу нових потребно је одобрење царице лично. Овоме несумњиво доприноси чињеница да је обновила војни савез с православном Русијом. Владика Јакшић користи ову повољну ситуацију и почиње у Плашком градити величанствену катедралу Ваведена Пресвете Богородице, највећи православни храм који је у то вријеме грађен у Европи (без Русије). Иако је горњокарловачка епархија била најсиромашнија, владика Јакшић је успео подићи цркву у Војној Крајини која је не само својом монументалношћу већ и љепотом плијенила пажњу и одушевљење. Градња је почела 1755. године, а посвећена 23.08.1763. године, мада су, вјероватно, унутрашњи радови потрајали још до 1765. године. Ову дугу градњу није увјетовала само величина храма већ и Седмогодишњи рат, односно недостатак физички способних Крајишника. Несебичном помоћи коју је владика добијао од народа, свештенства, гомирског манастира и руске царице, храм је завршен али је оставио трага и на владика и његово крхко здравље. Живио је изузетно скромно и све што је добијао давао је за градњу. Месо није јео, а нити се освртао на болести; био

је потпуно посвећен својем владичанском позиву и градњи храма Ваведена Пресвете Богородице. Важан дио његове пребогате биографије је и српски Сабор 1769. године кад владика Јакшић добија већину гласова да буде изабран за митрополита, али се царски комесар томе супроставио па је изабран Јован Ђорђевић. Оронуо тијелом, али богат духом, умро је у педесет и шестој години живота од грознице 27.01.1771. године. Овај велики човјек и задужбинар остао је живјети у сјећању народа Војне Крајине до данашњих дана као епископ, оснивач школа, неуморни борац против унијаћења, градитељ храмова, вођа и учитељ свога народа. Његова духовна скромност, упорност и праведност су врлине које су га красиле.

Сахрањен је у крипти своје задужбине, катедрали Ваведена Пресвете Богородице у Плашком. Када су 1941. године хрватске усташе опљачкале Саборни храм, разбацали су његове кости по цркви заједно са земним остацима осталих владика.

Иако је прошло три стотине година од рођења овог великог духовника и пастира, молитвено сјећање на њега не блиједи, него као свјетлоники вјере православне и даље свијетли и свијетлије пред свим будућим покољењима страдалног православног народа Војне Крајине.

МОНАШТВО И ПРАВОСЛАВЉЕ ВЕРЕ [1]

Монаси живећи аскетски и литургијски бивају просвећени „Духом истине” и вођени Њиме у пуноћу истине.

У историји Цркве монаштво се појављује пре свега као она установа, у чијим границама се славослови и обожава даноноћно Тројични Бог, проживљава се ауторитативно Еванђеље и изграђује се заједнички живот у Христу. Додатно је непобитна историјска истина да је монаштво у критичним периодима Цркве било не само заштитник догмата, већ врло често и најзначајнији носилац, обликовања и изражавања истина вере. Тада је произвело и развило првоначално црквено богословље, познато као харизматичко богословље Цркве, што и јесте карактеристика Православља. На такав начин Монаштво се појавило као изразитељ Православља у свој пуноћи његовој, као изразитељ начина мишљења Цркве, њеног доживљаја и побожности. Ову побожност је обликовало и у срцима људи народа Божјега држећи паралелно живу веру Православља.

Које су међутим биле оне основне предпоставке, које су дале могућност Монаштву да се изрази ауторитативно од стране Цркве о православљу њене вере?

Предпоставке за Православље Вере

Предпоставке за православље вере монаха треба потражити у начину њиховог живота. Монаси полазећи од праксе аскетског живота и живећи сагласно са еванђелским заповестима достижу у созерцање-боговиђење, постају примаоци богојављања Тројичног Бога по нелажном обећању Христовом: „Ко мене љуби, реч моју држаће, и Отац мој љубиће њега, и к њему ћемо доћи и настанићемо се у њему.” [2] Управо ово духовно искуство боговиђења чини сигуран темељ и неопходну предпоставку Монаштва не само за аутентичан израз садржаја православне вере него и за заштиту вере од јереси.

Посебно, монаси проживљавајући некористолубив живот по икони Тројичне заједнице божанских Лица, природно је да чувају православну веру са посебним осећањем одговорности. Ова одговорност произилази од њиховог опитног знања да православни живот узвишује и осигурава живот побожности од изопачења и измене. Смирено сматрамо да ово искуство нераскидивог јединства вере и живота одвело је и Василија Великог да говори о „великој проповеди побожности.” [3] Свете Тројице, која се открила у Цркви.

Познато је да се побожност односи на начин живота а да се тајна Свете Тројице односи буквално на садржај вере. Међутим тајна богословља Цркве самог по себи представља по Василију Великом и искуство Цркве - ту проповед побожности саму по

себи. Али, како Тријадолошка догма, тако и остали догмати Православља конкретизују и указују начин живота верних у Цркви.

Православље монаха јесте плод познавања истине. То знање истине јесте опитно, јер предпоставља заједничарење у истини. Ово заједничарење има доживљајни карактер и последица је дара божијег али и сарадње човека. Истина, дакле, за монахе није теоријска, мисаона дакле просто плод пријемчивости кроз слух или учења спознајног садржаја вере, него тајна која се проживљава помоћу нестворених енергија Духа Светога. Тако по светом Марку пустињаку (ученику светог Јована Златоустог) „истином назива (апостол Павле) оно што је надом умне вере откривено..., која никако није од проповеди, него се верује дејством енергије пресветога Духа.” [4] Због тога и са правом по светом Макарију Египатском „немогуће је, без Бога и од њега дароване енергије, бити заједничар божанских тајни, и познати мудрост Божију, или се духовно обогатити.” [5]

Монаси живећи аскетски и литургијски бивају просвећени „Духом истине” и вођени Њиме у пуноћу истине. Вођени Духом истине на доживљајни начин у саму истину „блаженствују” у њој и пребивају тамо не бојећи се претњи, прогона или смрти. У датом случају може да буде говора о духовној зрелости, на коју алудира Василије Велики, за оне који се хране чврстом храном догмата: „Као они који су прошли детињство у Христу, и више не требају млека, него чврсте хране догмата којом се усавршава унутрашњи човек...” [6]

Духовно савршенство, које карактерише православно Монаштво, изаткано је од православног начина мишљења и догматске тачности. Није никако случајан догађај, што је Атанасије Велики написао житије учитеља пустиње Антонија Великог, када су се тријадолошки раздори налазили у успону. Мудро је примећено, да је стуб Православља желео да прикаже да је савршенство монаха повезано са њиховим православним начином мишљења. [7] По Атанасију Великом његов духовни отац (Св. Антоније) повезао је своје православно постављање са духовним савршенством. „Био је свима чудесан вером”, бележи, „и побожан”. [8]

Али, док живо Православље у Монаштву сапостоји органски правожиљу (ортопраксија), јерес апсолутно није сагласна са побожношћу (благочешћем). Горе изнета истина изражава се од отаца аскета на савршен начин, који не трпи било какво условљавање. Није могуће, говоре, да јеретик буде побожан и врлински. „Немогуће је да из снега

проиђе пламен, још је теже да код хетеродоксног постоји смиреноумље”, бележи свети Јован Лествичник, „врлина је својство вере и побожности, и то припада онима који су се очистили”.[9] Због тога управо са правом се јеретици карактеришу као нечестиви а јерес као бесчашће.[10]

Православна Црква никада није одвајала своју истину и догму од свог живота и побожности. Једнострано истицање једног од основних карактеристика њених сматрано је веома рано као негирање целокупног њеног идентитета.

Чист живот се разликује и вреднује само правом вером. А чиста вера има своју гаранцију и потврду у чистоти живота. „Ништа не помаже чист живот, ако су догмати искварени”, бележе Златна уста Цркве, „као дакле ни супротно, исправни догмати, ако је живот покварен”.[11]

Исти Светитељ на другом месту нас уверава, да је покварен живот узрок што неко не прихвата догмате вере: „поквареност живота узрок је да се не примају савршени догмати”.[12]

Карактеристика јереси

Ако дакле знање и живљење истине сачињавају укратко Православље, онда је јерес одступање од овог знања и заједништва у истини. Пре свега јерес против Светог Писма јесте учење демона и надахњује се од злих духова.[13] По светом Јовану Дамаскину сам ђаво донео је у свет свако злословље и јерес,[14] док по стубу Православља, светом Атанасију Великом јерес „није од Апостола, него од демона и оца њиховог ђавола; чак шта више она је бесплодан, безуман производ изопаченог ума, као код мазге”.[15] У истом духу са овим местом Оци Васељенских Сабора карактеришу јеретике као умно поремећене (духовно).

Две године пре појаве Аријанства учитељ Пустине предвидео је деловање Аријанаца и

говорио је о „неразумном” и „животињском” ставу њиховом. Конкретно Антоније Велики је видео у визији Аријанце као мазге у Цркви.[16]

Велики Оци Цркве користе тешке карактеристике за јерес и јеретике. Називају јерес неверјем, безбоштвом, а јеретике као хетеродоксне, невернике и безбожнике. Посебно Атанасије Велики Карактерише јеретике као непријатеље и одрицатеље истине, слугама ђавољим[17] и претечама антихриста.[18]

Јерес се повезује нераскидиво са заблудом (прелести) у двоструком своме издању, одступање дакле од истине само по себи и отпадање од пуноће живота. „Као што онај који сиђе са пута, одмах почиње да лута по непознатом месту, не знајући куда иде”, бележи свети Нил Подвижник, „тако и човек лута не верујући у једносусну Тројицу”.[19] А који лута (=живи у прелести, заблуди) нити стиже на коначни циљ, будући да је изван пута, нити ужива сигурност пута, будући да путује начином живота туђинаца и страним уистину здравом животу.

Заједнички је став Аскетске Књижевности да се аксиолошки јерес налази изнад свих моралних грехова човека. Разлог је прост. Јерес одваја човека од Бога. У Старечнику се наводи да свети Агатон, није узнегодовао када су га оптуживали неправедно за моралне грехе, али није прихватио такву клевету на свој рачун да је јеретик. И објашњавајући такав свој став приметио је: „јерес је одвајање од Бога, а ја не желим да се одвојим од Бога”.[20] Одвајање верних од Бога потврђује институционо и Црква на Васељенским Саборима искључењима и анатемама на оне који не прихватају Духом Светим донете догматске одлуке њене.

У аскетским списима често се указује и на моралну страну јереси, нераскидиво везаном са њеним догматским значајем. Тако у делу „Лимонар”

(=Цветник) Јован Мосх се позива на разбијачки карактер јереси који је супротан обједињујућем карактеру Цркве. „Ништа друго нису учиниле расколи и јереси у Цркви”, каже неки Старац својим послушницима, „до стварања веома јаког осећања да немамо љубави према Богу и међусобно”.[21]

Исто тако у животу светог Пахомија читамо да разговарајући Светитељ са посетиоцима анахоретима осетио је у моменту велики „смрад”. А када су они отишли тражио је од Бога да му открије узрок оног задаха. Бог је преко анђела обавестио светог Пахомија да „су безбожни догмати Оригена били у душама њиховим, који су производили онај смрад”: (Ради се о учењу Оригена које се односи на преегзистенцију душа и о апокатастази свега). По савету анђела свети Пахомије позива поново своје посетиоце и поучава их да онај који прихвата учење Оригена одваја се од Бога и „пашће на само дно Ада”.[22]

Монаси заштитници Вере и борци против Јереси

Са претпоставкама, које смо навели у првом делу нашег реферата, монаси се показују као заштитници не само побожности него и православних догмата. Посебно када је у опасности православна вера, показују веома велику осетљивост. Конкретно сама та осетљивост, коју имају монаси за очување целосности вере, јесте иста она која се ствара и за борбу против заблуде јеретика. Природно је да живи носиоци харизматичког богословља буду и заштитници вере и непоколебиви борци против јереси, зато што јерес у пракси представља порицање светодуховског живота Цркве. Тако монаси борећи се за веру, боре се суштински за очување благодатног искуства Цркве, што јесте и њихов живот. Тада због ватрене ревности своје, напуштају своју вазљубљену самоћу и од снисходљивих и мирољубивих показују се као „ратници”. „Стога не подносећи да остану снисходљиви, да не би продали Бога ради свога мира, овде напротив постају веома борбени и непобедиви”,[23] примећује карактеристично свети Григорије Богослов. Противљујући и полемички став монаха, као у осталом и светих пастира Цркве, у датом случају не треба погрешно схватити. Овде се ради о одбрамбеној борби. Када се Црква нађе у озбиљној опасности због агресивности јеретика, монаси се боре бранећи се, дајући сведочанство чврстог опстојања у богопреданој им вери. „Стали смо борећи се за општу ствар, отачке ризнице - здраве вере”,[24] бележи устројитељ монашког живота, велики Кападокијац. Тада се монаси не устручавају да бране својим присуством и речју православну веру, па макар то имало као цену и сам њихов живот.

Борба монаха није уперена против јеретика него против јереси, која прети да исквари истину и следствено сам живот тела Цркве. То кажемо због тога, јер Монаштво изражавајући дух Цркве не усваја никада насиље против супротномислених јеретика него развија супростављајуће богословље да увери логичношћу и исправношћу доказа

позивајући се додатно на црквени - светодуховски живот конкретних харизматичних носилаца.

Циљ оваквог става Монаштва на изазов јеретика је двострук. С једне стране заштићује се црквено тело од разарајућег стања, док с друге стране даје се могућност да се поврате заблудели у здраву веру Цркве. То се потврђује и чињеницом да монаси иако користе оштар језик против јеретика, не осећају мржњу према њима.[25] Тако примера ради Антоније Велики је против јеретика незлобив, кротак, и веома човекољубив, иако су се они односили свађалачки према њему.

Православље монаха као живот и поимање вере просијало је буквално у време појаве јереси. Тако у првим годинама Аријанства истакли су се посебно својом борбом за веру како свети Антоније Велики у Александрији, тако и свети монаси: Јулијан у Антиохији и Иларион у Палестини.

Посебно Антоније Велики позват је од стране Епископа да дође у Александрију да оснажи верне према Аријанцима. По Атанасију Великом присуство Великог Антонија имало је великог одјека међу страдајућим верницима, који су се „радовали слушајући одтаквог мужа да анатемише христоворну јерес”.[26] Конкретно вођа анахоретског живота улазећи у Александрију поручио је вернима да немају „ни-какво заједништво са Аријанцима”, нити „да има-ју њихово зловерје”, сматрајући „дружење” и „разговор” са њима као „квареж” и „губљење” душе.[27]

Сам он нити са Манихејцима нити са другим јеретичима није разговарао пријатељски „до само у виду савета да би их повратио у праву побожност”. [28] У духу овога савета кренула је веома успешно света Меланија. Као што нам саопштава Паладије, света Меланија пројављивањем човекољубља, трпљења и разговора деловала је енергично у Јерусалиму и успела је да поврати у Цркву Духоборца свога краја, а помогла је и престанку Мелетијевог раскола.[29] У антијеретичкој борби Цркве борили су се заједно са монасима Египатске Пустине и оснивач општежитељног монашког живота свети Пахомије. Карактеристичан је и случај светог Ипатија, игумана у Константинопољу, који је избрисао из Диптиха (поменика) име Несторија и прекинуо сваку заједницу са њим пре осуде истога од стране Цркве, јер га, као јеретика, није сматрао за епископа.[30]

Заштитници православне вере показују се у наставку свети Сава и Теодосије у борби коју воде за заштиту исповедања IV Васељенског Сабора.

Свети Евтимије уосталом и његови монаси остају заштитници Халкидонског исповедања и не опште са антихалкидонцима насупрот локалним црквеним Властима. Сам Светитељ се истиче у борби против Арија, зловерја Оригенових, Савелија, Несторија и Евтихија.[31]

На крају, од непоколебљиве чврстине светог Максима Исповедника зависила је, људски гледано, судбина Христологије у VI веку, и благодарећи

њему очувано је учење Цркве о слободи Бога и човека кроз сузбијање како Оригенизма тако и Монотелитизма.[32]

Шта пре да кажемо за првог учитеља иконологије Цркве, и заштитника икона, за првог великог догматолога Православља, светог Јована Дамаскина, чије догматско учење за свете иконе беше усвојено у потпуности и добило је одлику непогрешивости на VII Васељенском Сабору? Карактеристична је, и због савремености своје значајна, чињеница да у својој књизи Тачно изложење Православне вере свети Јован Дамаскин осуђује категорично вође антихалкидоњана. „Због тога говоримо да је сједињење било од две природе савршене, божанске и човечанске”, бележи, „не мешањем, или сливањем, или стапањем, или сарастварањем као што говори богопроклети Диоскор, Евтихије, Север и гнусна дружина њихова”.[33]

Као врхунског заштитника теологије икона у другом иконоборачком периоду помињемо светог Теодора Студита, који је због своје борбе против Иконобораца био прогнан заједно са свим игуманима и монасима. Од многих Исповедника и Светитеља Иконо-борачког периода, краткоће ради, поменућемо само исповеднице Теодосију и Антусу и исповедника Стефана Новог.[34]

Чак и после владавине Латина и Лионског сабора, монаси су први у заштити вере. Као духовне вође буде савести и као бранитељи Православља супростављају се латиномислићим сјединитељима и ометају искалкулисано сједињење показујући својом борбом немоћну последицу како сабора у Лиону (1274) тако и сабора у Флорентији (1439).

Током 14. века богослов боговиђења свети Григорије Палама, још као јеромонах, стаје у заштиту божанског искуства свештених Исихаста против западног хуманизма и оповргава *Filioque* Латина непобедивим богословским доказима, показујући да су се Западнаци одвојили не само од вере у Тројичног Бога него и од непосредног искуства Бога, будући да не могу да прихвате благодатно обожење човека од нестворене божанске благодати. Због своје савремености оставља снажан утисак објашњење великог Исихасте, да богословски дијалог са Римокатолицима је могућ само после уклањања *Filioque* из Символа Вере.[35]

Па и за време владавине Турака монаси, од којих су многи били исповедници и мученици на челу са светим Космом Етолским, учврстили су на разне начине нападану веру и побожност православних народа. Истовремено са посебном богословском снагом одбијали су успешно Западначке мисије на Православни Исток корифеји Кољивада 18. века Неофит Капсокаливски, Никодим Светогорац и Атанасије Пароски. Најзад, и у наше време благодатне личности Монаштва постају знаци доприноса за једно чврсто усмеравање вере и живота у пометњи, коју стварају различита тумачења садржаја вере, посебно у границама савременог дијалога православних са инославнима.

Резиме

Представља историјску истину да Монаштво у границама Цркве не само производи и унапређује првобитно, харизматичко богословље, него и да у критичним периодима црквеног живота показује се борац за догмате вере. То је, наравно, природно, будући да духовно савршенство које карактерише православно Монаштво јесте нераскидиво сједињено са православним начином мишљења и догматском тачношћу.

Живећи монаси у пракси „у Христу” и „следејући светим Оцима” бране борбено, подвргавамо сумњи од стране јеретика, духовно искуство Цркве, које се крунише и обезбеђује православним учењем. Јеретици разбијају истину и јединство Цркве, варају и одвајају суштински људе од Бога. Дубоко осећање оваквог стања од стране Монаха покреће њихову осетљивост на заштиту вере и борбу са јересима.

Како у време Аријанства, Несторијанства, Монофизитства и Иконоборства, тако и у време Латинског продора на Исток монаси су одиграли водећу улогу у борби за веру, будили савести и омели циљеве јеретика. Па и за време Турске владавине учврстили су на различите начине нападану веру и побожност православних народа и одбили су успешно Западначке мисије на Православни Исток.

[1] Предавање одржано на 5. међународном Симпосиону Православних факултета, Београд 26 - 30. септембра 2001. године.

[2] Јн. 14.

[3] Види: PG 32, 392C.

[4] PG 65, 1001 AB

[5] PG 34, 904 B

[6] PG 31, 920 A.

[7] Види: Андониу Пападопулу, Монаштво против јереси у првој Цркви, Солун 1980, стр. 35.

[8] Атанасије В. Живот и живљење Антонија Великог 68, РО 26, 940

[9] PG 88, 996 B.

[10] Види: Атанасије Вел. Посланица Аделфију Епископу и исповеднику. Против Аријанаца

[11] PG 59, 369.

[12] PG 57, 311

[13] Види односно тога I Тим. 4,1.

[14] Види: Филокалија, том II, стр. 233.

[15] Живот Антонија Великог 82, PG 26, 960 B.

[16] Види исто 957 BC

[17] Види: Посланица Епископима Египта и Либије 3, PG 25 541C

[18] Види: Против јереси 71, PC 26, 25 B; и Живот Ант. Вел. 69, PG 26, 941 AB.

[19] PG 79, 1237 C.

[20] Види: Старечник, 12, а-б

[21] PG 87, 2925 B

[22] Види: Пери ту агиу Пахомиу ке Теодору Паралипомена, ВЕПЕС 40, 141 и 198-199.

[23] PG 35, 1112 A.

[24] Василије В. Посланица 243, PG 32, 908 C

[25] Види: Атанасије В., Живот Антонија Великог, PG 26, 937 C.

[26] PG 26, 941 B

[27] Види: Атанасије В., Живот Антонија Великог, PG 26, 937 C

[28] Исто, 940 B

[29] Лавсаик, том II, стр. 16.

[30] Види: Живот Светог Ипатија, Атина, 1973, стр. 93-94

[31] Види: Schwarz (Ed), Kyrillos von Skythopolis, Leipzig 1939, стр. 39-42

[32] Види: о. Д. Станилоае, Максиму ту Омолгиту, Мистагогиа, стр. 30-40

[33] Види: PG 94, 993 AB

[34] Види: Теодориту монаху, Агиориту, Монахисмос ке ересис, Атина 1977, стр. 78-79

[35] Види: Григориу Палама, Пери екпоревсеос ту агиу Пневматос, Логос А, 4, 27-31, П. Христу (екд.) Григориу ту Палама, Сигтрамата, Тесалоники, 1962, том. А, стр. 31

КО ЈЕ БОГОСЛОВ?

Богослови су људи који желе да дају Христовом оваплоћењу, оваплоћењу Сина Божијег, прави значај и вредност.

Да бисмо одговорили на ово захтевно и тешко питање, волео бих најпре да вам испричам следећу причу. Тројица богослова са Богословије у Солуну посетила су Свету Гору желећи да се сретну са једним монахом. Након што их је поздравио, монах их је упитао: „Ко сте ви?“. А они су одворили: „Ми смо богослови“. Запањен одговором, поново је упитао: „Знам за три Богослова у нашој Цркви, да ли их сада има шест?“

И тако, полазећи од ове приче и ми се питамо: ко је богослов? Која је улога богослова данас? Зашто постоји потреба за богословима у нашој Цркви?

Изворно значење речи богословље/теологија (Θεολογία) је слово/разговор/дискурс о Богу. Али постоје две врсте овог „словствовања“. Прва врста је спољашњи разговор/дискурс тј. све оно исказано речима. Друга врста је унут(р)а(ш)њи разговор/дискурс тј. оно што чини човеково унутарње искуство.

Стога, богословље нас води ка богопознању на два начина. Први је стицање знања о Богу, а други – који и јесте сврха првог – лично искуство божанске силе и благодати. И то је онда савршено познање божанске истине.

Ова реч (богословље, теологија) кориштена је и у прехришћанском периоду. За Платона, она је означавала науку која даје јасну слику о Богу. Након Платона, ова реч се нашироко употребљавала у философији, а и неки песници попут Хомера називани су богословима зато што су писали поезију о Богу.

Очевидно је да је све до периода великих апологета хришћанства Црква остала врло уздржана и пажљива по питању употребе ове речи (богословље/теологија) као и речи „философија“. Код Јустина Мученика и Агенагоре ова реч је употребљавана да означи само оно јединствено значење које је имала у хришћанском контексту. Касније, са Александринцима, употреба обе поменуте речи постаће популарна у хришћанству.

Тако да реч „богословље“ није ограничена само на извесну научну методологију богопознања, премда се некада користила у том значењу. Богословље је, ипак, много шири појам. Може се дефинисати као средство приближавања Богу и сједињења са Њим. Зато су многи оци у хришћанској литератури дефинисали богословље као духовни опит/искуство. Ово нас подсећа на пример светог

Григорија Ниског који је рекао: „богослов (теолог) је човек молитве“.

Евагрије Понтијски дефинише хришћанство као „учење и веру у нашег Господа Исуса Христа подељену на три дела. Први је практични (делатни) део, други природни и трећи, богословски део“. Под практичним (делатним), он подразумева аскетску праксу која очишћава душу; под природним, научни метод који очишћује ум; под богословским, право знање или истину о стварима.

Другим речима, практични део тиче се моралног живота; природни део научног, религиозног и методолошког знања, а богословски унутарњег духовног искуства и опита.

Јединственост и чудесност богословља/теологије као науке је у томе да је то једина емпиријска (опитна) наука која се бави нествореним Бићем и нествореном благодаћу. То је наука која пружа опитно искуство онога што творевини није могуће да искуси.

Стога, тајна богословског искуства/опита и истинског богословског знања заснива се на тајни божанске благодати, јер богословље се развија као резултат заједнице између мене (као људског бића) и Њега (Бога).

Тропар светитељима праведницима јасно говори о богопознању и богomisлију. На пример: „... постом, бдењем и молитвама примио си небеске дарове“.

Ово је практични, аскетски пут који нас води ка задобијању благодати која омогућава да видимо, доживљавамо и созерцавамо Бога, као што певамо у једном другом тропару: „својим трудом и делањем стигао си до созерцања Бога (теорија)...“.

Постови не значе само спољашње лишавање и уздржање. Они превасходно подразумевају труд и подвиг који очишћава тело чинећи га сасудом Светога Духа. А бденија воде ка созерцавању Речи Божије и усредсређивању ума (нуса) на свет божанског. Коначно, циљ молитве и јесте стремљење срца да чезне за Богом.

Ако је ово богословље, онда ко смо ми „богослови“ и какви треба да будемо? Ако кажемо да је богословље као наука, просто речено, духовно вежбање нашег присаједињења Господу, а да су њене гране различити начини за постизање тога, онда је богослов онај ко се сјединио са Господом или онај ко је изучио ову науку.

Наше сједињење са Богом је још једна реч која указује на обожење, што јесте циљ стварања човека. Обожење је природна последица и плод стварања човека по слици и подобију Божјем. Процес обожења је својствен човеку који увек чезне за тим да буде по слици/лику и подобију Божјем.

Након пада човековог и његовог неуспеха да се окрене Богу, Сам Бог се окренуо човеку, па тако, уместо обожења Адама имамо оваплоћење Христово.

Христос Богочовек није само пример за нас, већ и почетак. Његов Живот, Васкресење, Вазнесење итд. не тичу се само Њега лично, већ објављују овај нови свет и творевину. Богочовек Христос проглашава Цркву „небом“ на земљи или на овом новом свету.

Дакле, ко је богослов по свему овоме? То је свештеник који преображава свет у Цркву. Другим речима, то је уметник чија је уметност охристовљење овога света. Богослов је надарен човек чији је дар стварање хришћана Божјих.

Богослови су људи који желе да дају Христовом оваплоћењу, оваплоћењу Сина Божијег, прави значај и вредност. То значи да створе нараштај Божији у свету који се некад сећа, некад заборавља Бога.

Богослов није само вероучитељ, иако он и подучава.

Узор идеалног богослова је Пресвета Богородица, а после ње Светитељи. Св. Дамаскин је био божанствена лира Духа Светога на којој је Дух Свети свирао божанске мелодије. Ове мелодије оваплоћују Реч Божију у човеку подстичући га да живи хришћанским животом у овом нашем свету.

Као богослови, морамо да вршимо ову племениту мисију у свету који деформише човека, који га више одвајаја од Бога него што га охристовљује.

Може бити да је порекло човека од мајмуна, а можда и није тако, али и у једном и у другом случају ствари исто стоје. Оно што је за нас важно то је да човеков живот не води ка томе да он постане мајмун.

Човекову прошлост препуштамо науци да открије. Што се будућности тиче, ми преузимамо одговорност за њено обликовање. Иако је та одговорност велика, сећамо се речи Пастирових: „Не бој се, мало стадо“.

Због тога, сутра ћемо изнети Свети Путир као купину која огњем гори, а не сагорева. Због тога, стајаћемо много пута у молитви пред Светим олтаром окренути ка божанској Светлости и Слави, огољени и без одеће сопствене важности, а заоденути у одећу скрушености, надајући се да ће

нас обавити благодат и да ћемо се оденути у славу Божију.

Ми смо пријатељи анђела и војске небеске. Једноставно речено, ми смо служитељи у храму, читаоци Књиге и књига, љубитељи лепих мелодија, трагаоци за истинским знањем и пажљиви слушаоци Божије Речи.

Суочени са овом истином, немарност од стране богослова била би сматрана великим огрешењем о овај позив, о наш позив за заједницу са Богом, за проповедање Јеванђеља и мисионарење. Равнодушност је велико расипање. Оклевање је велико губљење времена и губитак. Љубав према приземним стварима овога света је прељуба, а неосетљивост према овој одговорности је лагано самоубиство.

Пошто имамо ову одговорност, духовна броба постаје неопходна – бденијима, постовима и молитвама, напорним радом и богочежњивошћу. То је начин да задобијемо божанску благодат и божанску „ману“ која нас обожује и преображава.

Напоследку, делатност богослова је „преображење“ тј. рад на преображавању сваког човека у Богочовека, на обожењу људског бића благодаћу Божијом.

Дакле, богослови, тражимо сваког тренутка

начин да то остваримо и искајмо благодат која ће садејствовати заједно са нама. Куцајмо и отвориће нам Онај Који стоји на вратима.

Богослов је други Крститељ и Претеча Христов који је светиљка која светли и јутарња звезда сваке људске душе. Заправо, богослов је огледало у којем се одражава божанска светлост. Ако он сам није примио светлост, неће моћи да је пренесе другима.

Богослов је онај ко извлачи из редова и речи и цеди из страница и књига воду коју је Самарјанка пила, тако да ће од њега потећи реке воде живе ка његовој браћи и сестрама. Богослов је син храма и богослужења. У свом богослужењу, он улази у „свети Сабат“, седми дан, дан богослужења и дан када се Господ одморио.

Богослов је рођен осмог дана. Он не жели да побегне од овог живота, већ да открије време Царства Божјег у овоземаљском времену.

„Ово је време делања и труда за Господа“. Овај благословени стих има други облик и редослед који то још боље објашњава: „Ово је време када ће Господ делати“ у нама и кроз нас.

Ово је време борбе. Ово је благословено време. Благословен онај који долази у име Господње. Амин.

ГОРИЧКИ БАКАЛАР

Потребни састојци:

1 риба бакалара
Кромпир (по жељи, обично 1кг)
Вегета
Бибер
Першин
Црвени лук (1,5 главица на 1 рубу)
Бијели лук (1 главица на 1 рибу)
Слатка паприка
1дл маслиновог уља

Припрема:

Дан прије бакалар претходно исјећи на мање комаде, ставити у загријану рерну на 200 степени 15-20 минута, након чега га извадити и ставити у шерпу са врелом водом и оставити тако до кухања. Други дан се куха око сат времена, након чега се очисти од костију и коже и уситни у ситне комадиће (најбоље се уситни руком). Воду не просипати.

У тави се издинста лук уз додатак црвене паприке (1 супена кашика) и та смјеса се касније ставља у бакалар. Лук динстати неколико минута, да мало омекша и пусти сокове, након чега се додаје паприка и исто динста 2-3 минута.

Бијели лук се исјецка на ситне комадиће, он се не динста.

Кромпир се исјече на четвртине од којих се праве шнитице.

У лонац у којем ће се кухати бакалар се пореда ред кромпира, па ред рибе, па ред динстаног лука са паприком, ситно исјецканог бијелог лука и остали зачини: вегета, бибер, першин и тако док се све не потроши након чега се залије са 1дл маслиновог уља. А такође и вода у којој се кухао сам бакалар (претходно процијеђена), се испе у смјесу (ако је остало мало воде, додајте обичне воде у зависности да ли волите више или мање чорбасто) и тако ставите да се куха на лаганој ватри.

Временски, бакалар се куха колико је то дуже могуће, минимум 2 сата, али на лаганој ватри, без мјешања и мрдања шерпе. Повремено се дрвеном кутлачом лагано куцне около шерпе.

АКТУЕЛНОСТИ са интернет презентације епархије горњокарловачке

Епископ Герасим посетио парохију у Двору на Уни
| 20. март 2015. |

Дана 20. марта 2015. г., Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г. Герасим у пратњи архијерејског намјесника карловачког синђела Наума, посетио је парохију дворску.

Овом приликом Епископ Герасим је обишао храмове: светих апостола Петра и Павла у Жировцу, Преображења Господњег у Рујевцу и храм свете Петке у Јаворњу. Епископа Герасима је о до сада изведеним радовима и плановима за даље радове на обнови поменутих храмова, упознао парох дворски протојереј Радослав Анђелић.

Опет звони звоно у Доњем Селишту
| 20. март 2015. |

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког г. Герасима у сриједу 18. марта 2015. године, освећено је звоно на капели Светог Архангела Михаила у Доњем Селишту. Звоно је с благословом Епископа осветио парох глиински протојереј Слободан Дракулић. Велика је радост верника овог села, а и суседних села била када су после скоро двије године чули да поново звони звоно са ове светиње изграђене 1720. г. Прије скоро двије године непознате особе су провалили у поменуту капелу и украде звоно, да би 28. јануара ове године исто звоно непознате особе вратиле и оставиле испред поменуте капеле. Звоно је било закопано у земљи и недостајали су бат и круна да би било функционално. Трошкови поравке и монтаже звона дар су

госпође Загорке Балтић, која редовно помаже обнову храмова у глиинској парохији.

Крстопоклона недеља у Богородичином манастиру
| 15. март 2015. |

Треће недеље Часног поста, како је називамо још и Крстопоклона недеља, епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком уз саслужење синђела Наума. У својој бесједи епископ Герасим тумачио је данашње Јеванђеље у којем се говори о одрицању од овоземаљских добара и хоћењу путем Господњим. "Ко жели да задобије спасење он треба да се одрекне својих прохтејава и да ходи за Господом. Док год човек то не учини он не може бити у потпуности предан Господу, не може у цјелости вјеровати у Бога као Спаситеља, као Творца и као јединог који може да спасе човека. Наши прохтеји и тјелесне потражње спрјечавају нас да мислимо и да се посветимо Богу. Када живот свој посветимо земаљским стварима, наш живот је пролазан и смртан, а када живот свој усмјеримо ка Богу и битисању у Богу, онда ћемо живјети и у ово и у оно вријеме" - нагласио је епископ Герасим.

Након евхаристијског сабрања, за све присутне вјернике припремљено је послужење у конаку ове свете обитељи.

Прва недеља поста - Недеља Православља
| 01. март 2015. |

Епископ горњокарловачки г. Герасим данас је у

Недељу Православља служио Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Светог оца Николаја у Карловцу уз саслужење протојереја - ставрофора Славише Симаковића и јереја Предрага Сушића. У својој бесједи епископ Герасим говорио је о значају данашњег празника и јересима које су потресале Цркву у временима која су иза нас. "Једна од јереси које су потресале Цркву била је иконоборачка јерес. Они који су заговарали иконоборство, правдали су то ријечима да се не треба клањати иконама или сликама, сматрајући да се човек тако клања обичном дрвету, а не живоме Богу. Васељенски сабор 787. године побио је ову јерес, а сви епископи који су учествовали донијели су одлуку о поштовању икона и да то није клањање материјалу, већ искључиво образу и лику Господа Исуса Христа и Богородице. Свети оци су учили да се и сам Господ оваплотио и пришао свијету, стога се и ми клањамо ликовима који су изобразени на иконама или фрескама, а не материјалима од којих су оне израђене. Иконе имају и Литургијски значај за нас, јер славећи и поштујући њих, ми поштујемо нашег Створитеља" - нагласио је епископ Герасим.

Исповијест свештенства

| 27. фебруар 2015. |
У петак прве седмице Часног поста, Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Пређеосвећену Литургију у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком.

Епископу су саслуживали протопрезвитер Радослав Анђелић, парох дворски и протопрезвитер Слободан Дракулић, парох глиински. Прије Литургијског сабрања извршена је исповјест свештенства Епархије горњокарловачке, а Свету Тајну Исповјести вршио је игуман Варсонуфије из манастира Драговића у Далмацији. Епископ Герасим је у својој бесједи по окончању Литургије нагласио, да је пост Богом дан, да себе сагледамо изнутра, да не гледамо само шта смо добро учинили, него да почнемо да исправљамо своје недостатке и својим добрим дјелима надомјестимо све пропуштено. "Молитвом човек више размишља о Богу и она му доноси само добро, да би током поста јачао своју вјеру и одржао је неокаљаном до краја и тако радосно дочекао празник Васкрсења Господњег" - ријечи су епископа Герасима.

Пређеосвећена Литургија у Карловцу
| 25. фебруар 2015. |

У сриједу прве недеље Часног поста, 25. фебруара, служена је Литургија Пређеосвећених дарова у Саборном храму Светог оца Николаја у Карловцу. Сабрањем је начествовао Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г. Герасим уз саслужење синђела Наума и јереја Предрага Сушића. У својој бесједи епископ Герасим је нагласио да треба да држимо пост и да настојимо да га испоштујемо до краја и да од Господа црпимо снагу да како следује истрпимо на спасење нас самих, а у славу Божију. Све то како би у радости,

веселу и празничном расположењу, што боље и достојанственије дочекали празник Васкрсења Христовог.

Сиропусна недеља у Богородичином манастиру

| 22. фебруар 2015. |
У Сиропусну недељу, 22. фебруара, служена је Света архијерејска Литургија у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком. Литургијским сабрањем началствовао је Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г. Герасим уз саслужење синђела Наума.

По окончању богослужења, у својој бесједи епископ Герасим нагласио је важност праштања у човјековом спасењу. "Врлина праштања није једноставна, поготово када неко погријеши према нама. Ако ми опростимо своме ближњем и Господ ће нама опростити, јер нема човјека да живи, а да не гријеши. Врлина праштања је на првом мјесту, да ми иштемо од Господа да нам опрости наша сагријешења. Када постимо не треба да показујемо и доказујемо да постимо, него да то буде наш тајни подвиг, јер као такав биће награђен од Бога. Потребно је да осјетимо унутар душе своје радост, јер тек тада своју сврху има и пост и празник и одрицање."

Посјета Епархији горњокарловачкој

| 21. фебруар 2015. |
Дана 21. фебруара у поподневним часовима, Епархију горњокарловачку посјетио је дио Мјешовите међудржавне комисије за повраћај културних добара. Госте у манастиру Гомирју срдечно су дочекали Његово Преосвештенство епископ горњокарловачки г. Герасим и архимандрит Михаило. Уважену делегацију, на чијем челу се налази гђа.

Асја Драча Мунтеан, помоћник министра културе и информисања у Влади Републике Србије, владика је упознао са стањем у Епархији горњокарловачкој и важним питањима у вези са повратом културних добара и приоритетним програмима у наредном периоду. У пријатној атмосфери манастирског конака настављен је разговор о стварању адекватних услова за смештај свих културних добара који су смјештени у институцијама за културу у Србији.

Епископи Фотије и Герасим обишли Саборни храм у Карловцу

| 15. фебруар 2015. |
У поподневним часовима 15. фебруара 2015. године, Преосвештенства Епископи далматински г. Фотије и горњокарловачки г. Герасим након одслужене Литургије у Загребу, обишли су Саборни храм Светог Николаја Мирликијског у Карловцу који се у току ноћи између 14. и 15. фебруара поново нашао на мети вандала који су својим чином начинили већу материјалну штету на улазним вратима храма и из храма отуђили значајан инвентар, између осталог крстове, чираке и плинске боце које су се налазиле у овој богомољи. Како наводи свештенство овог храма, ово је већ пети пут у последњих неколико година да је ова карловачка светиња на мети разбојника. Прије овог догађаја, у неколико наврата су полупани прозори, обијана врата и исписивани увредљиви графити на вањским зидовима храма. У нади да ће се кривци за ова недјела ускоро пронаћи, апелујемо на државне институције да ради што бољег суживота и напредовања у односима распијетле овај случај, а кривца адекватно казне.

Напад на Саборни храм Светог оца Николаја у Карловцу

| 15. фебруар 2015. |
Непознати починиоци су у ноћи између 14. и 15. фебруара уз употребу велике силе провалили у Саборни храм Светог Николаја у Карловцу. Обијањем бочних врата на храму причињена је већа материјална штета, а непознати вандала су у унутрашњости храма својим безбожним дјелом оскрнављивали олтар, богослужбене предмете и књиге, те исте испретуралли и поцакали по храму. Од црквеног инвентара из храма су однесени сви крстови, поломљене рипиде и оштећен прибор за крштење. По ко зна који пут овакве немиле сцене понављају се из године у годину над православним светињама епархије горњокарловачке. Последњи забиљежен случај чији починиоци нису откривени догодио се крајем прошле године, када су још увијек непознати вандала исписали погрдне и пријетеће графите на зидовима ове карловачке светиње. Својим нецивилизованим злодјелима починиоци желе да покажу да и даље међу неколицином постоји мржња и нетолеранција према православним светињама и житељима овог краја. Овај догађај је одмах по откривању пријављен надлежној полицијској управи чији службеници су обавили увиђај на лицу мјеста. Надајући се да ће једном за свагда оваквим догађајима стати на крај, након многих година указивања на оваква и слична дешавања свим инстанцама власти, очекујемо да ће починиоци бити откривени и кажњени, да би сваки онај ко се дрзне учинити неко злодјело над светињом био свјестан какве посљедице тај чин носи.

Празник Светог мученика Трифуна у Карловцу
| 14. фебруар 2015. |
На празник Светог мученика Трифуна, 14. фебруара текуће године, служена је света архијерејска Литургија у Саборном храму у Карловцу. Евхаристијским сабрањем началствовао је Његово Високопреосвештенство Митрополит загребачко - љубљански г. Порфирије уз саслужење Епископа далматинског г. Фотија, Епископа средњоевропског г. Сергија и домаћина данашњег сабрања, Епископа горњокарловачког г. Герасима, свештенства, протојереја - ставрофора др. Милоша Весина, пароха јужночичашког, јереја Горана Славнића пароха плашчанског, јереја Саше Умићевића пароха петрињског, јереја Жељка Видаковића пароха коларићког, као и ђакона Драгана и Зорана Радића из митрополије загребачко - љубљанске у Миленка Лошића из епархије далматинске. По прочитаном јеванђељу бесједио је отац Милош Весин, који је нагласио да човјек може бити у свијету, а не бити од свијета одвојен једино испуњавањем управо заповести о љубави. "Јер Господ рече својим ученицима, ово вам заповједам да љубите један другога! И управо снагом те љубави, оно што долази од свијета од кога ми нисмо, али у коме јесмо, моћи ће да буду одгурнуто управо и једино снагом те љубави. Ништа нема снагу да амортизује све оно лоше, негативно и ружно у свијету, као што је то љубав, јер љубав даје смисао вјери, као што вјера оплеменењује љубав." На концу Литургије, служашчим Епископима, свештенству и вјерном народству обавио је Високопреосвећени

Митрополит Порфирије, честитаваши данашњем свечару, домаћину Епископу Герасиму крсну славу и заштитника, Светог мученика Трифуна, наглашавајући да је данашњи светитељ био пун љубави Христове, широког срца и велике душе, човјек који је својом молитвом исцјељивао људе од невоља њихових, а прије свега од духовних недаћа.

Данашњој прослави присуствовали су др. Милета Радојевић и помоћник директора др. Томислав Бранковић из Управе за сарадњу са црквама и вјерским заједницама у Влади Републике Србије. Господин Милета Радојевић се бираним ријечима, захвалио домаћину на гостопримству и честитаваши славу изразио жеље за даљим напредком и узрастањем саме епархије горњокарловачке и вјерног народа који у њој живи и ради, на чијем је челу као прави пастир Цркве Христове, Епископ Герасим.

По окончању Евхаристијског сабрања, за све присутне приређена је трпеза љубави у конаку манастира Пресвете Богородице Тројеручице, гдје су својим пригодним културним програмом овај празник увеличали и музичар Асим Сарван и етно звуцима допринјели Стеван и Катарина Гојковић из Београда.

Навечерје празника Светог Трифуна

| 14. фебруар 2015. |
У навечерје празника Светог мученика Трифуна, 13. фебруара текуће године, служено је вечерње богослужење у Саборном храму Светог Николаја Мирликијског у Карловцу. Вечерње је служио протојереј - ставрофор др Милош Весин, парох јужночичашки, а

присуствовали су Епископ средњоевропски г. Сергије и домаћин Епископ горњокарловачки г. Герасим. Епископ Сергије захвалио се домаћину на гостопримству и честитао празник који је уједно и крсна слава Епископа Герасима.

По окончању службе, протојереј - ставрофор др Милош Весин за све присутне вјернике и све оне жељне бесједе и надахнуте ријечи, одржао је у градској књијници "Иван Горан Ковачић" у Карловцу, предавање на тему: "Покајање и исповијест - враћање у прошлост или окренутост ка другачијој будућности."

Прослава Светог Саве на парохији петрињској

| 29. јануар 2015. |
Свечаним евхаристијским сабрањем у капели Светог Спиридона Чудотворца у Петрињи, молитвено је прослављен саборни празник наше светосавске Цркве. Након заамвоне молитве, освећени су принесени дарови - кољиво и славски колач, који је преломљен уз учешће деце, док је по завршетку Свете Литургије празничну радост увеличао наступ ученика веронауке који су у част светитеља Саве произнели припремљена слова и рецитације. Након наступа, сви сабрани су имали прилику да уживају у поставци радова ученика веронауке, који су били изложени у просторијама парохијског дома.

У договору са директорицом Основне школе у селу Јабуковац, надомак Петриње, за ученике верске наставе који су се у протеклом периоду највише истакли стеченим знањима организовано је прво светосавско такмичење. Тим поводом и званично је стављена у функцију интерактивна дидактичка

игра знања, осмишљена са првенственим циљем унапређења креативних метода у реализацији верске наставе. По завршетку такмичења победничкој екипи додељени су скромни дарови као и похвалнице за постигнути успех.

Свети Сава у Огулину

| 29. јануар 2015. |
Поводом празника Светог Саве, првог Српског Архиепископа, просветитеља и учитеља, Света Литургија је служена у храму Светог Великомученика Георгија у Огулину. Евхаристијском сабрању је присуствовао велики број вјерника, међу којима је највећи број био дјеце и школараца који су кроз Свету Литургију прославили своју школску славу.

Школарци су на Савиндан, као и сваке године, били ослобођени наставе и свих школских активности. Сва дјеца и дио вјерника су у току Свете Литургије приступила Светој Тајни причешћа, а потом је освећено славско жито и преломљен славски колач поводом славе, и такође је освећено славско жито и преломљен славски колач СКУД Просвјета - подбор Огулин. По завршетку Св. Литургије дјеца вјеронауке и дјеца која још нису школарци, а било их је присутно око осамдесет, припремили су пригодан програм и кроз химну, рецитације и приче које су посвећене Св. Сави увеличали су и употпунили светосавску прославу. Светосавским програмом који говори о Св. Сави дјеца су свим присутнима у храму пренијела и дочарала пут, подвиг и труд Св. Саве због којег је овјенчан вјенцем вјечне славе Божије, и све нас је позвао да идемо путем светосавским. На крају дјечијег програма

дјеци су подјељени пакетићи које су суклао и сваке године, припремило Вијеће српске националне мањине града Огулина и тиме је завршена прослава оца нашега Св. Саве.

Савиндан у Костајници

| 28. јануар 2015. |
Богољубиви народ Српски из Костајнице и околних села до Комоговине свечано је прославио Српскога великана св. Саву у храму св. Архангела Михаила и Гаврила у Костајници. На сам дан празника служена је св. Литургија гдје је велики број народа са дјецом узео учешће са искреном духовном радошћу и жељом да се настави традиција наших предака. На св. Литургији освештан је славски колач и жито уз радосно појање свих присутних а нарочито дјеце која иду на вјеронауку, а која су овом пригодом и припремила рецитацију у част св. Саве. Треба нагласити да је храм св. Архангела Михаила у Костајници тај дан био премален да би примио сав народ који је дошао да узме учешће у прослави св. Саве. О значају овога дивнога Српскога светитеља и Божијег угодника најљепше и најбоље су рекла дјеца управо кроз своју припремљену рецитацију. Сва присутна дјеца дарована су пригодним поклонима које је припремио г. Милинко Симић и његова супруга г-ђа Дана, а који несебично увијек помажу своју Цркву. Послије пригодних рецитација за све присутне уприличено је послужење у парохијском дому гдје се наставило са прославом. Најтоплије се захваљујемо свом Богољубивом народу који узео у чешће у прослави нашега дивнога Српскога светитеља св. Саве.

А Д Р Е С А Р

ПРАВОСЛАВНА ЕПИСКОПИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска

телефон: 00385 (0)47 642 531; факс: 00385 (0)47 642 532; e-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР СЛАВИША СИМАКОВИЋ

Тина Ујевића 5; 47 000 Карловац

tel: +385 (0)47 411 506 mob: +385 (0)95 87 87 197
fax: +385 (0)47 411 506 e-mail: simakovic@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

ПРОТОЈЕРЕЈ РАДОСЛАВ АНЂЕЛЋИЋ

Миле Б. Чађе 46; 44 440 Двор

tel: +385 (0)44 871 811 mob: +385 (0)98 56 36 13
fax: +385 (0)44 871 811 e-mail: spc1@optinet.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЛИ

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ГОРАН ПЕТКОВИЋ

Перој 19; 52 215 Водњан

tel: +385 (0)52 520 654 mob: +385 (0)98 979 30 38
fax: +385 (0)52 520 654 e-mail: spco_pula@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВЦУ (II)

ЈЕРЕЈ ПРЕДРАГ СУШИЋ

др. Милана Немичића 10; 47 000 Карловац

tel: mob: +385 (0)95 871 62 69
fax: e-mail: predragsusic@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (I)

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР АНЂЕЛ КОСТИЋ

Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 335 399 mob: +385 (0)91 514 82 50
fax: +385 (0)51 324 160 e-mail: spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

ПРОТОЈЕРЕЈ ЛИДАН СИЈИЋ

Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин

tel: +385 (0)47 532 475 mob: +385 (0)98 130 05 31
fax: +385 (0)47 532 475 e-mail: spco-ogulin@live.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЋУ

ЈЕРЕЈ ЖЕЉКО ВИДАКОВИЋ

Коларић 67; 47 220 Војнић

tel: +385 (0)47 883 519 mob: +385 (0)99 201 40 15
fax: +385 (0)47 883 519 e-mail: zeljkovidakovic19@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (II)

ПРОТОЈЕРЕЈ МАРКО ЂУРИЋ

Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 335 399 mob: +385 (0)98 520 711
fax: +385 (0)51 324 160 e-mail: rijeka.marko@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊЕЈ ЛАПЦУ

ЈЕРЕЈ ПРЕДРАГ ПАНТЕЛАНЋ

Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапац

tel: +385 (0)53 765 154 mob: +385 (0)99 596 25 69
fax: +385 (0)53 765 154 e-mail:

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОЈ

ПРОТОЈЕРЕЈ ЛИНАС РИСТИЋ

Прилаз г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско

tel: +385 (0)44 733 329 mob: +385 (0)91 585 05 46
fax: +385 (0)44 733 329 e-mail: parohija.topusko@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. ЛЮБАВЊАЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ЈЕЛЕНКО СТОЈАНОВИЋ

Докмановићи 10; 51 325 Моравице

tel: +385 (0)51 877 137 mob: +385 (0)98 801 051
fax: +385 (0)51 877 137 e-mail: spco-moravice1@net.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

ЈЕРЕЈ ЈУСТОСЛАВ МАКЕНАЈКОВИЋ

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

tel: +385 (0)23 789 08 64 mob: +385 (0)95 509 43 28
fax: +385 (0)23 789 08 64 e-mail:

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГЛИНИ

ПРОТОЈЕРЕЈ СЛОБОДАН ДРАКУЛИЋ

Хрватска 20; 44 400 Глина

tel: +385 (0)44 880 615 mob: +385 (0)98 977 17 32
fax: +385 (0)44 880 615 e-mail: slobodan.drakulic@hi.t-com.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ ЛИДАН ОРЕЋ

Спомендом 66; 47 313 Дрежница

tel: +385 (0)47 566 179 mob: +385 (0)98 983 35 38
fax: +385 (0)47 566 322 e-mail: spco@dreznica.net

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЛАШКОЈ

ЈЕРЕЈ ГОРАН СЛАВНИЋ

Прве гардијске бригаде 1/а; 47 304 Плашки

tel: +385 (0)47 573 456 mob: +385 (0)95 880 36 36
fax: +385 (0)47 573 456 e-mail: goranslavnic@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

ЈЕРЕЈ САША УМИЋЕВИЋ

Владимира Назора 13; 44 250 Петриња

tel: +385 (0)44 813 419 mob: +385 (0)95 511 46 69
fax: +385 (0)44 813 419 e-mail: sasa_umicevic@live.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕНИЦИ

ЈЕРЕЈ НИКОЛА ЛИДОБАБИЋ

Девете гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница

tel: +385 (0)53 756 367 mob: +385 (0)95 806 18 38
fax: +385 (0)53 756 367 e-mail: nmalobabic@gmail.com

МАНАСТИР РОЂЕЊА Св. ЈОВАНА У ГОМИРЈУ

АРХИМАНДРИТ ЛИХАНИО (ВУКЧЕВИЋ)

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

tel: +385 (0)51 878 188 mob: +385 (0)91 781 43 14
fax: +385 (0)51 878 188 e-mail: manastir.gomirje@hotmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

ПРОТОЈЕРЕЈ ДАЛИБОР ТАНАСИЋ

Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница

tel: +385 (0)44 851 206 mob: +385 (0)91 565 69 54
fax: +385 (0)44 851 206 e-mail: dalibortanasic76@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧУ

ЈЕРЕЈ СЛАЂАН НИКИЋ

Трг др. Фрање Туђмана 5; 53 220 Оточац

tel: +385 (0)53 771 285 mob: +385 (0)98 900 21 71
fax: +385 (0)53 771 285 e-mail: jerejsladjan@gmail.com

ЛИДН. БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ У Д. БУДАЧКОЈ

ЈЕРОМОНАХ НАУМ (ЛИДКОВИЋ)

Доњи Будачки 6; 47 242 Крњак

tel: +385 (0)47 718 206 mob: +385 (0)99 744 00 29
fax: +385 (0)47 718 206 e-mail: manastir.trojerucica@gmail.com

